

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΘΕΜΑ:
Η ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΟΝΕ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΠΑΠΠΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ**

ΖΟΡΠΑ ΖΩΗ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

1. Εισαγωγή
2. Βασικά χαρακτηριστικά της Κυπριακής Οικονομίας
3. Η Ένταξη στην Ε.Ε.
4. Η Πορεία της Κύπρου προς τη ζώνη του ευρώ (Ο.Ν.Ε)
5. Χρονοδιάγραμμα της μετάβασης στο ευρώ
6. Θεσμικό πλαίσιο και οργανωτική δομή
7. Σχέδιο επικοινωνιακής πολιτικής
8. Νομικό Πλαίσιο
9. Δημόσιος Τομέας
10. Επιχειρηματικός Τομέας
11. Καταναλωτές
12. Χρηματοοικονομικός Τομέας
13. Σχέδιο εισαγωγής τραπεζογραμματίων και κερμάτων
14. Οφέλη και Προκλήσεις
15. Η Κύπρος στο Ευρώ- Απολογισμός από την Υιοθέτηση του Ευρώ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο καθορισμός της 1η Ιανουαρίου ως της στοχευόμενης ημερομηνίας εισαγωγής του ευρώ στην Κύπρο σηματοδότησε την έναρξη της τελικής φάσης της πορείας της πατρίδας μας προς την ευρωπαϊκή της ολοκλήρωση. Μιας πορείας μακρόχρονης της οποίας η αφετηρία ανάγεται στις αρχές τις δεκαετίας του '70, οπότε η Κύπρος αρχικά υπέβαλε αίτηση για σύνδεση με την ΕΟΚ (Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα), αργότερα το Μάιο του 1987 επιτεύχθηκε η συμφωνία για τελωνειακή ένωση και τέλος, η ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Μάιο του 2004.

Αναμφίβολα η μετάβαση από την λίρα στο ευρώ θεωρείται μία ιστορική στιγμή για την Κύπρο. Και αυτό γιατί άνοιξε για την Κύπρο ένα μεγάλο κεφάλαιο, τόσο από οικονομικής όσο και από πολιτικής άποψης. Η υιοθέτηση του ευρώ συνεπάγεται πολυάριθμα οφέλη για τον Κύπριο πολίτη ο οποίος θα διαθέτει και θα συναλλάσσεται με ένα από τα κυριότερα νομίσματα του κόσμου μαζί με το δολάριο, θα έχει την δυνατότητα σύγκρισης των τιμών σε ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο, αλλά και να λαμβάνει σωστότερες αποφάσεις εξαιτίας της διαφάνειας των τιμών καθώς και της δυνατότητας σύγκρισης με τις τιμές σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Θα επικρατούν γενικότερα συνθήκες χαμηλών επιτοκίων και πληθωρισμού. Λόγω του ότι το ευρώ είναι πλέον ένα διεθνές νόμισμα ο Κύπριος θα μπορεί να κινείται και να ταξιδεύει πολύ πιο εύκολα ανά τον κόσμο και ιδιαίτερα στις χώρες που έχουν το ίδιο νόμισμα. Σημαντικά, από την άλλη, οφέλη θα αποκομίσουν και οι κυπριακές επιχειρήσεις οι οποίες χωρίς πλέον το φόβο και το άγχος των συναλλαγματικών κινδύνων θα συμπιέσουν το κόστος συναλλαγών, επιτυγχάνοντας έτσι το να ενισχύσουν την παραγωγικότητα αλλά και την ανταγωνιστικότητά τους. Επιπρόσθετα, με την υιοθέτηση του ευρώ θα επωφεληθεί γενικότερα ολόκληρη η κυπριακή οικονομία, και αυτό λόγω της σταθερότητας των τιμών αλλά και των ιδανικών συνθηκών που επικρατούν στην οικονομία η οποία βρίσκει ανεβασμένη την απασχόληση και τις επενδύσεις. Γενικότερα έχουν όλοι να κερδίσουν, νοικοκυριά και επιχειρήσεις, από τις συνθήκες μακροοικονομικής σταθερότητας. Παράλληλα η Κύπρος θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο την θέση της πολιτικά λόγω του ευρώ, διευκολύνοντας σε μεγάλο βαθμό τις προσπάθειες για εξεύρεση λύσης στο κυπριακό πρόβλημα στοχεύοντας σε μια λύση δίκαιη, βιώσιμη και λειτουργική.

Με την εισδοχή στην ζώνη του ευρώ ο κυπριακός λαός έχει βιώσει μία από τις σημαντικότερες αλλαγές στην Ιστορία του τόπου, πράγμα το οποίο καθιστά αισιόδοξους όλους τους πολίτες πως θα αντεπεξέλθουν στην νέα πρόκληση καθώς και ότι θα αξιοποιήσουν κάθε ευκαιρία που τους δίδεται στο μέγιστο βαθμό. Η σημαντική αυτή αλλαγή αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εγχείρημα του οποίου οι διαστάσεις ξεπερνούν κάθε προσδοκία και εμπλέκει όλους, πολίτες, επιχειρήσεις και δημόσιο.

Οι προσπάθειες για υιοθέτηση του ευρώ αποτέλεσαν ένα εγχείρημα ιδιαίτερα σύνθετο για το οποίο απαιτούνταν στενή συνεργασία με τα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ καθώς και έντονος προγραμματισμός και σωστή συνεργασία με τον χρηματοοικονομικό, τραπεζικό και επιχειρηματικό τομέα αλλά και με τη δημόσια διοίκηση και άλλους κοινωνικοοικονομικούς φορείς.

2. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΑΣ

Η κυπριακή οικονομία είναι μικτή και ανοιχτή. Έχει ως κινητήριο μοχλό τον τουρισμό και την προσφορά υπηρεσιών. Χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό πραγματικής και ονομαστικής σύγκλισης με την Ευρωπαϊκή Ένωση, με το κατά κεφαλήν εισόδημα της να κυμαίνεται στο 84% και το επίπεδο παραγωγικότητας της στο 70-75% του μέσου όρου της ΕΕ. Ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης της υπολογίζεται στο 4% σε σχέση με της ΕΕ που κυμαίνεται στο 2%. Η διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας αντανάκλαται στην αγορά εργασίας στην οποία παρατηρούνται υψηλά επίπεδα απασχόλησης και το ποσοστό της εγγεγραμμένης απεργίας για το 2005 να ανέρχεται στο 5,3% μετά και από έρευνες του εργατικού δυναμικού στο 3,8% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού.¹

Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε αξιόλογη βελτίωση στα δημόσια οικονομικά, με αποτέλεσμα να ικανοποιηθεί για πρώτη φορά από το 2001 ένα από τα βασικά κριτήρια σύγκλισης της Συνθήκης του Μάαστριχτ: Η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος για το 2005 στο 2,4% του ΑΕΠ έναντι του 4,1% που παρατηρήθηκε το 2004. Η μείωση αυτή ήταν το αποτέλεσμα της εφαρμογή των μέτρων που περιλαμβάνονται στο αναθεωρημένο πρόγραμμα σύγκλισης.

Όσον αφορά το 'δομικό' πληθωρισμό από τον οποίο εξαιρούνται οι προσωρινού χαρακτήρα επιπτώσεις, περιλαμβανομένου και των επιπτώσεων αύξησης της τιμής του αργού πετρελαίου η οποία αντικατοπτρίζει την πραγματική εικόνα σε ό,τι αφορά τη διαμόρφωση του γενικού επιπέδου τιμών, τα τελευταία χρόνια κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα περίπου στο 2% κάτι που συνεπάγεται διατήρηση συνθηκών σταθερότητας των τιμών.²

ΠΗΓΕΣ:

www.mof.gov.cy

www.centralbank.gov.cy

¹ Κυπριακή Οικονομία

² Αξιολόγηση Κυπριακής Οικονομίας από Διεθνείς Οργανισμούς

3. Η ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

Οι σχέσεις της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και ακολούθως με την Ε.Ε. εξελίχθηκαν σταδιακά από μια συμφωνία σύνδεσης το 1972 σε ένα Πρωτόκολλο Τελωνειακής Ένωσης το 1987. Ακολούθησε η αίτηση για πλήρη ένταξη το 1990 στην οποία δόθηκε θετική γνωμοδότηση το 1993. Το 1998 άρχισαν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις οι οποίες ολοκληρώθηκαν το Δεκέμβριο του 2002. Η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. επισημοποιήθηκε με την υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης στην Στοά του Αττάλου στις 16 Απριλίου 2003.³

Αναλυτικότερα στις 4 Ιουλίου 1990 η Κυπριακή Δημοκρατία υπέβαλε στον υπουργό εξωτερικών της Ιταλίας την αίτηση για ένταξη στην Ε.Ε., όπου στην γνωμοδότηση της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή την έκρινε επιλέξιμη για ένταξη.⁴

Αργότερα στις 12 Ιουνίου 1995 το Συμβούλιο Σύνδεσης της Ε.Ε.- Κύπρου υιοθέτησε ένα κοινό ψήφισμα για την εγκαθίδρυση ενός διαρθρωμένου Διαλόγου μεταξύ της Ε.Ε.- Κύπρου.

Στις 17 Ιουλίου 1995 η ένωση υιοθέτησε τις ακριβείς διευθετήσεις για το διαρθρωμένο διάλογο που περιελάμβαναν Συναντήσεις Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πάνω στη βάση των προτάσεων της επιτροπής που περιλαμβάνονταν στην Ατζέντα 2000 και λαμβάνοντας υπόψη την επιτυχή κατάληξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου (Δεκέμβριος 1997) αποφάσισε να εγκαταστήσει μια συνολική διαδικασία διεύρυνσης με τις δέκα αιτήτριες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης περιλαμβανομένης και της Κύπρου στις 30 Μαρτίου 1998. Στο μεταξύ οι ουσιαστικές διαπραγματεύσεις είχαν ξεκινήσει και μέχρι το Δεκέμβριο του 2002 είχαν κλείσει όλα τα υπό διαπραγμάτευση κεφάλαια. Στην Σύνοδο Κορυφής της Κοπεγχάγης σφραγίστηκε ουσιαστικά η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε.⁵

ΠΗΓΕΣ:

www.moi.gov.cy

www.cyprus.gov.cy

www.parliament.cy

³ Ευρωπαϊκή Ένωση και Διεθνείς Σχέσεις

⁴ Ευρωπαϊκή Ένωση

⁵ Σχέσεις Κύπρου – Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι Ενταξιακές Διαπραγματεύσεις

4. Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ (Ο.Ν.Ε)

(α) Ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση-1^η Μαΐου 2004

Από την περίοδο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, οι κυπριακές αρχές έθεσαν ως στόχο την εισδοχή της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ, το συντομότερο δυνατό. Με την ένταξή της στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004, η Κύπρος ανέλαβε συμβατική υποχρέωση να υιοθετήσει το ευρώ, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, αφού ικανοποιούσε τις απαραίτητες προϋποθέσεις.

Οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ)

Ως οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ) νοείται η διαδικασία που αποβλέπει στην εναρμόνιση των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών των κρατών μελών της Ένωσης, με στόχο την εφαρμογή ενιαίου νομίσματος, του ευρώ. Η ΟΝΕ υπήρξε το αντικείμενο μιας Διακυβερνητικής Διάσκεψης (ΔΚΔ) που πραγματοποιήθηκε στο Μάαστριχτ τον Δεκέμβριο του 1991.⁶

Σύντομο ιστορικό της ΟΝΕ

⁶ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Το ευρώ αποτελεί σήμερα στοιχείο της καθημερινής ζωής των πολιτών δεκατριών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μακροπρόθεσμα, κι άλλα κράτη μέλη πρόκειται να υιοθετήσουν το ευρώ. Το ενιαίο νόμισμα παρουσιάζει αδιαμφισβήτητα πλεονεκτήματα: μειώνει το κόστος των χρηματοοικονομικών συναλλαγών, διευκολύνει τα ταξίδια, ενδυναμώνει το ρόλο του ευρώ σε διεθνές επίπεδο κ.λπ. Πρόκειται για μερικά μόνο από τα πλεονεκτήματα του ευρώ. Είναι ενδιαφέρον να εξετάσουμε με ποιον τρόπο προέκυψε η ιδέα για ένα ενιαίο νόμισμα.

Η πρώτη έκκληση για ένα ευρωπαϊκό νόμισμα πριν από την κρίση του 1929

Στις 9 Σεπτεμβρίου 1929, ο Γερμανός πολιτικός Gustav Stresemann απευθύνει στην Κοινωνία των Εθνών το εξής ερώτημα: «Πού είναι το ευρωπαϊκό νόμισμα, το ευρωπαϊκό γραμματόσημο, που χρειαζόμαστε;». Έξι εβδομάδες αργότερα, στις 25 Οκτωβρίου 1929, το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης γνωρίζει αυτό που έμεινε γνωστό ως «Μαύρη Παρασκευή», και η παγκόσμια οικονομική κρίση αρχίζει. Προκαλεί σοβαρές οικονομικές διαταραχές σε παγκόσμιο επίπεδο, το κλείσιμο επιχειρήσεων και ένα άνευ προηγουμένου ποσοστό ανεργίας.

Την εποχή εκείνη, τα κράτη διέθεταν μόνο τα εθνικά τους νομίσματα. Προβαίνουν δε στο σχηματισμό «συνασπισμών («μπλοκ»)- τα εμβάσματα, οι διασυνοριακές επενδύσεις κ.ο.κ. καθίστανται δυσχερή και δαπανηρά. Το εμπόριο ανθεί μεταξύ περιοχών που διαθέτουν το ίδιο νόμισμα, όπως είναι ο συνασπισμός της λίρας στερλίνας της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Σήμερα, μια θεμελιώδης αρχή της ΕΕ είναι η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η οποία διευκολύνεται από το ευρώ. Η πολιτική της προάσπισης των ιδίων συμφερόντων επί ζημιά των ανταγωνιστών («beggar thy neighbor») που ακολουθήθηκε από τα διάφορα κράτη κατά τη δεκαετία του 1930 δεν απάλυνε την οικονομική κρίση. Ειδικότερα, τα κράτη εφαρμόζουν αποπληθωριστικές νομισματικές πολιτικές με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των εξαγωγών τους. Μια ακόμη μέθοδος είναι η καθιέρωση δασμολογικών φραγμών επί των εισαγόμενων προϊόντων που προέρχονται από άλλες χώρες. Βραχυπρόθεσμα, η πολιτική αυτή ωφελεί τη χώρα που την εφαρμόζει, αλλά μακροπρόθεσμα έχει σοβαρές οικονομικές συνέπειες: πληθωρισμό του νομίσματος, συρρίκνωση της ζήτησης, αύξηση της ανεργίας και επιβράδυνση του εμπορίου σε παγκόσμια κλίμακα.

Το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου: ένα νέο ξεκίνημα

Το 1944, ενώ στην Ευρώπη εξακολουθεί να μαίνεται ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, διεξήχθη στο Bretton Woods (Μπρέτον Γουντς) των Ηνωμένων Πολιτειών διάσκεψη για την αναδιοργάνωση των χρηματοοικονομικών και νομισματικών σχέσεων σε παγκόσμια κλίμακα. Στη διάσκεψη αυτή μετείχαν πάνω από 40 χώρες, οι οποίες στις 22 Ιουλίου 1944 υπέγραψαν τη «συμφωνία του Bretton Woods». Η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει ρυθμίσεις και διαδικασίες για τη διακυβέρνηση της παγκόσμιας οικονομίας. Προβλέπει δε τη σύσταση της «Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης», η οποία σήμερα καλείται «Παγκόσμια Τράπεζα» και του «Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου». Οι δύο αυτοί οργανισμοί είναι πλέον γνωστοί ως «τα δίδυμα του Bretton Woods» (Bretton Woods Twins). Εξάλλου, το σύστημα του Bretton Woods προβλέπει σταθερές συναλλαγματικές

ισοτιμίες, ενώ ο χρυσός καθίσταται το αγαθό αναφοράς. Το δολάριο ΗΠΑ είναι το μόνο νόμισμα το οποίο είναι μετατρέψιμο σε χρυσό.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ο κόσμος διέρχεται βαθιές αλλαγές. Τα βιώματα του πολέμου οδηγούν στη συνειδητοποίηση του ότι η ανάπτυξη διεθνούς συνεργασίας έχει καθοριστική σημασία για την αποφυγή νέων δεινών. Τα Ηνωμένα Έθνη ιδρύονται το 1945. Στην ευρωπαϊκή ήπειρο, ο υπουργός των Εξωτερικών της Γαλλίας, Robert Schuman, απευθύνει στις 9 Μαΐου 1950 έκκληση για τη δημιουργία μιας Κοινότητας ειρηνικών συμφερόντων. Σήμερα, η ημέρα αυτή εορτάζεται κάθε χρόνο ως «Ημέρα της Ευρώπης». Μετά την ανωτέρω διακήρυξη και το Σχέδιο Schuman, έξι χώρες (Γερμανία, Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες) υπογράφουν στις 18 Απριλίου 1951 τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ). Το 1957, υπογράφονται οι συνθήκες της Ρώμης, δηλαδή η συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και η συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ).

Η συνθήκη της Ρώμης και η κρίση του Bretton Woods

Το σύστημα του Bretton Woods, το οποίο υιοθετήθηκε από τις οικονομίες της αγοράς, εγγυάται τη νομισματική σταθερότητα σε διεθνές επίπεδο και καθιερώνει την υπεροχή του δολαρίου. Βασιζόμενοι στην υπόθεση ότι η σταθερότητα αυτή θα αποτελούσε τον κανόνα, οι συντάκτες της Συνθήκης της Ρώμης δεν έκριναν σκόπιμο να προβλέψουν μια πραγματική νομισματική συνεργασία. Καθιερώθηκε απλώς μια ορισμένη συνεννόηση σε θέματα οικονομικής πολιτικής.

Το σύστημα άρχισε να εκπέμπει σήματα αδυναμίας ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1950. Μεταξύ του 1968 και του 1969, σημειώθηκαν αναταραχές στις αγορές οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την υποτίμηση του γαλλικού φράγκου και την ανατίμηση του γερμανικού μάρκου, απειλώντας έτσι τη σταθερότητα των άλλων νομισμάτων, καθώς και το σύστημα κοινών τιμών που καθιερώθηκε στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής.

Στις συνθήκες αυτές, η έκθεση Barre του Φεβρουαρίου 1969 προτείνει τον αυξημένο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την εντατικοποίηση της νομισματικής συνεργασίας. Το εν λόγω σχέδιο δίδει μια αποφασιστική ώθηση στη διαδικασία ολοκλήρωσης. Στη διάσκεψη κορυφής της Χάγης του Δεκεμβρίου 1969, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφασίζουν ότι η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) αποτελεί επίσημο στόχο της ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Μια ομάδα υψηλού επιπέδου, υπό την προεδρία του Pierre Werner, πρωθυπουργού του Λουξεμβούργου, επιφορτίζεται με τη σύνταξη έκθεσης για τα μέσα που πρέπει να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος πριν από το 1980.

Η ομάδα Werner υποβάλλει την τελική της έκθεση τον Οκτώβριο του 1970. Στην έκθεση προβλέπεται η καθιέρωση σε δέκα έτη, σύμφωνα με ένα σχέδιο τριών σταδίων, πλήρους Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Τελικός στόχος είναι η πλήρης ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων και ο αμετάκλητος καθορισμός των ισοτιμιών, ακόμη και η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων από ένα ενιαίο νόμισμα. Η έκθεση συστήνει εξάλλου να ενισχυθεί ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών και να καθοριστούν κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις εθνικές δημοσιονομικές πολιτικές.

Τον Μάρτιο του 1971, παρά τις διαφωνίες τους για ορισμένες βασικές συστάσεις της έκθεσης, οι Έξι συμφώνησαν κατ' αρχήν για τη θέσπιση ΟΝΕ σε τρία στάδια. Η έναρξη του πρώτου σταδίου, η οποία αντιστοιχούσε στη μείωση των περιθωρίων νομισματικής διακύμανσης, επρόκειτο να πραγματοποιηθεί σε πειραματική βάση, χωρίς να συνεπάγεται καμία δέσμευση ως προς τη συνέχεια της πορείας.

Η κατάρρευση του συστήματος Bretton Woods και η αμερικανική απόφαση για ελεύθερη διακύμανση του δολαρίου τον Αύγουστο του 1971 προκάλεσαν ένα κύμα αστάθειας στις αγορές συναλλάγματος, το οποίο επανέφερε με έντονο τρόπο το θέμα των ισοτιμιών μεταξύ των ευρωπαϊκών νομισμάτων. Η εξέλιξη αυτή αποτέλεσε σοβαρή τροχοπέδη για την περαιτέρω πορεία της ΟΝΕ.

Τον Μάρτιο του 1972, οι Έξι προσπάθησαν εκ νέου να προωθήσουν τη νομισματική ολοκλήρωση δημιουργώντας το «φίδι μέσα στο τούνελ»: πρόκειται για ένα μηχανισμό συντονισμένης διακύμανσης των νομισμάτων (πρόκειται για το λεγόμενο «νομισματικό φίδι») εντός στενών περιθωρίων διακύμανσης σε σχέση με το δολάριο (πρόκειται για το λεγόμενο «τούνελ»). Αποσταθεροποιημένο από τις πετρελαϊκές κρίσεις, την αδυναμία του δολαρίου και τις αποκλίσεις μεταξύ των οικονομικών πολιτικών, το «φίδι» χάνει σε λιγότερο από δύο έτη τα περισσότερα μέλη του για να συρρικνωθεί τελικά σε μια ζώνη «μάρκου» που περιλαμβάνει τη Γερμανία, την Μπενελούξ και τη Δανία.

Δημιουργία του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος (ΕΝΣ)

Οι προσπάθειες για δημιουργία ζώνης νομισματικής σταθερότητας επαναλαμβάνονται τον Μάρτιο του 1979 με πρωτοβουλία της Γαλλίας και της Γερμανίας, μέσω της θέσπισης του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος (ΕΝΣ), το οποίο βασίζεται στις σταθερές, αλλά προσαρμόσιμες, συναλλαγματικές ισοτιμίες. Στο μηχανισμό συναλλάγματος συμμετέχουν τα νομίσματα όλων των κρατών μελών με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η αρχή είναι η ακόλουθη: οι συναλλαγματικές ισοτιμίες βασίζονται σε κεντρικές τιμές που καθορίζονται σε συνάρτηση με το ECU, δηλαδή την Ευρωπαϊκή Λογιστική Μονάδα, η οποία αντιπροσωπεύει τον μέσο σταθμικό των συμμετεχόντων νομισμάτων. Από τις κεντρικές ισοτιμίες σε ECU υπολογίστηκε μια δέσμη διμερών ισοτιμιών και οι διακυμάνσεις μεταξύ των νομισμάτων δεν μπορούν να υπερβούν το περιθώριο του 2,25% (με εξαίρεση την ιταλική λίρα για την οποία ίσχυε περιθώριο 6%) εκατέρωθεν των διμερών αυτών ισοτιμιών.

Σε δέκα έτη, το ΕΝΣ συνέβαλε στην ουσιαστική μείωση της μεταβλητότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών: η ευελιξία του συστήματος, σε συνδυασμό με την πολιτική βούληση για σύγκλιση των οικονομιών, επέτρεψε την επίτευξη μόνιμης σταθερότητας των νομισμάτων.

Με την έγκριση του προγράμματος ενιαίας αγοράς το 1985, καθίσταται ολοένα και περισσότερο σαφές ότι η πλήρης αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η εσωτερική αγορά δεν θα είναι εφικτή εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται το σχετικά υψηλό κόστος συναλλαγών που οφείλεται στη μετατροπή των νομισμάτων και εφόσον παραμένουν οι αβεβαιότητες που συνδέονται με τις - έστω και μικρές - συναλλαγματικές

διακυμάνσεις. Εξάλλου, πολυάριθμοι οικονομολόγοι καταγγέλλουν αυτό το οποίο ονομάζουν «αδύνατο τρίγωνο»: η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών και η άσκηση ανεξάρτητων νομισματικών πολιτικών δεν συμβιβάζονται μακροπρόθεσμα.

Προετοιμασία της ONE και διαπραγματεύσεις της Συνθήκης

Τον Ιούνιο του 1988, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Αννόβερου σύστησε μια «επιτροπή για τη μελέτη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης», υπό την προεδρία του τότε προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Jacques Delors. Τα άλλα μέλη της επιτροπής είναι οι διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών, πράγμα το οποίο εξασφαλίζει την ενεργό συμμετοχή τους στην επεξεργασία των προτάσεων. Στην έκθεση, η οποία υποβλήθηκε τον Απρίλιο του 1989, προτείνεται η υλοποίηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης σε τρία στάδια. Υπογραμμίζεται η τριπλή αναγκαιότητα για μεγαλύτερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, για θέσπιση κανόνων όσον αφορά το μέγεθος και τη χρηματοδότηση των εθνικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων και για καθιέρωση ενός νέου θεσμικού οργάνου, εντελώς ανεξάρτητου, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), στην οποία θα ανατεθεί η νομισματική πολιτική της Ένωσης.

Με βάση την έκθεση Delors, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης, τον Ιούνιο του 1989, αποφάσισε την εφαρμογή του πρώτου σταδίου της ONE: την πλήρη ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων από 1ης Ιουλίου 1990.

Τον Δεκέμβριο του 1989, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Στρασβούργου ζήτησε τη σύγκληση διακυβερνητικής διάσκεψης προκειμένου να προσδιοριστούν οι τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν στη Συνθήκη, ώστε να είναι δυνατή η υλοποίηση οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Οι εργασίες αυτής της διακυβερνητικής διάσκεψης και της πολιτικής ένωσης (οι οποίες άρχισαν κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ρώμης τον Δεκέμβριο του 1990) κατέληξαν στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία εγκρίθηκε τυπικά από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων κατά το Συμβούλιο Κορυφής του Μάαστριχτ τον Δεκέμβριο του 1991 και υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992.

Η υλοποίηση της ONE πραγματοποιήθηκε σε τρία στάδια:

- 1ο στάδιο (από την 1η Ιουλίου 1990 έως την 31η Δεκεμβρίου 1993): ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων ανάμεσα στα κράτη μέλη, ενίσχυση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών και αύξηση της συνεργασίας μεταξύ των κεντρικών τραπεζών
- 2ο στάδιο (από την 1η Ιανουαρίου 1994 έως την 31η Δεκεμβρίου 1998): σύγκλιση των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών των κρατών μελών (για να διασφαλιστεί η σταθερότητα τιμών και η υγιής κατάσταση των δημόσιων οικονομικών) και δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ENI) καθώς και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) το 1998
- 3ο στάδιο (από την 1η Ιανουαρίου 1999): αμετάκλητος καθορισμός των συναλλαγματικών ισοτιμιών και εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος στις αγορές συναλλάγματος και στις ηλεκτρονικές πληρωμές. Εισαγωγή του ευρώ σε φυσική μορφή.

Το πρώτο και το δεύτερο στάδιο της ONE

Το πρώτο στάδιο της διαδικασίας ξεκίνησε ήδη την 1η Ιουλίου 1990 με την πλήρη απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων ανάμεσα στα κράτη μέλη. Παρόλα αυτά είναι η έναρξη ισχύος της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Νοεμβρίου 1993 που αντιπροσωπεύει το πραγματικό ξεκίνημα των προετοιμασιών για την οικονομική και νομισματική ένωση (ONE).

Σύμφωνα με τη συνθήκη, το δεύτερο στάδιο άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1994 με, ιδιαίτερα, τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ENI) με έδρα τη Φραγκφούρτη. Η αποστολή του ENI είναι διπλή:

- να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των κεντρικών τραπεζών και το συντονισμό των νομισματικών πολιτικών (υπενθυμίζουμε ότι στο στάδιο αυτό η νομισματική πολιτική παραμένει αρμοδιότητα των εθνικών αρχών);
- να πραγματοποιήσει τις απαραίτητες προκαταρκτικές εργασίες για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού συστήματος κεντρικών τραπεζών (ΕΣΚΤ) το οποίο θα είναι αρμόδιο για την ενιαία νομισματική πολιτική από την έναρξη του τρίτου σταδίου, και την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος.

Κατά το δεύτερο αυτό στάδιο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν τη συμβιβασιμότητα της εθνικής τους νομοθεσίας με τη συνθήκη και τα καταστατικά του ΕΣΚΤ, ιδιαίτερα σε ότι αφορά την ανεξαρτησία της κεντρικής τους τράπεζας. Θα πρέπει επίσης να πραγματοποιήσουν σημαντική πρόοδο στη σύγκλιση των οικονομιών τους, αφού η μετάβαση στο τρίτο στάδιο εξαρτάται από την τήρηση των τεσσάρων κριτηρίων σύγκλισης που καθορίζει η συνθήκη. Η Επιτροπή συντάσσει ετήσιες αναφορές για την κατάσταση της σύγκλισης ανάμεσα στα κράτη μέλη.

Οι νομισματικές αναταραχές το 1995, που οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην πτώση του δολαρίου, ενίσχυσαν την πολιτική απόφαση των μελών κρατών να πραγματοποιήσουν την ONE. Η βούληση αυτή υλοποιείται όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης, στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 1995, επιβεβαιώνει ότι το τρίτο στάδιο της οικονομικής και

νομισματικής ένωσης θα ξεκινήσει την 1η Ιανουαρίου 1999 με την τήρηση των κριτηρίων σύγκλισης, του χρονοδιαγράμματος, των πρωτοκόλλων και των διαδικασιών που καθορίζει η συνθήκη. Βάσει των συζητήσεων που πραγματοποιήθηκαν με αφορμή το Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής, οι 15 αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων διευκρινίζουν το σενάριο και το χρονοδιάγραμμα της εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος το οποίο βαφτίζουν «ευρώ».

Μετά από δύο έτη εργασιών όλων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 1996 διαπιστώνει πολιτική συμφωνία για το σύνολο των απαραίτητων προϋποθέσεων σχετικά με την εγκαθίδρυση του ενιαίου νομίσματος:

- νομικό πλαίσιο χρήσης του ευρώ
- σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης ώστε να διασφαλισθεί τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας
- διάρθρωση του νέου συναλλαγματικού μηχανισμού για τα κράτη μέλη που δεν μετέχουν στη ζώνη ευρώ.

Κατά την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ, έντεκα κράτη μέλη υιοθέτησαν το ευρώ ως ενιαίο νόμισμα. Δύο χρόνια αργότερα, προσχώρησε και η Ελλάδα. Η Σλοβενία προσχώρησε στη ζώνη ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2007.

Τρία κράτη μέλη δεν υιοθέτησαν το κοινό νόμισμα: το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία, χώρες για τις οποίες ισχύει η ρήτρα εξαίρεσης «opt-out», καθώς και η Σουηδία που δεν εισήγαγε το ευρώ κατόπιν δημοψηφίσματος με αρνητικό αποτέλεσμα τον Σεπτέμβριο του 2003. Τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην Ένωση την 1η Μαΐου 2004 και την 1η Ιανουαρίου 2007 όφειλαν να υιοθετήσουν το ευρώ όταν θα πληρούσαν όλα τα κριτήρια σύγκλισης. Δεν προβλεπόταν γι' αυτά καμία ρήτρα εξαίρεσης στις προενταξιακές διαπραγματεύσεις.

Οι προκλήσεις που έπρεπε να αντιμετωπιστούν για την εξασφάλιση της επιτυχίας της ΟΝΕ μακροπρόθεσμα ήταν η συνέχιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης και ο πιο στενός συντονισμός των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών.

Με την ίδια ευκαιρία το ΕΝΙ παρουσίασε τα πρότυπα των τραπεζογραμματίων που θα κυκλοφορούσαν από την 1η Ιανουαρίου 2002. Το ευρώ αποτελεί πλέον απτή πραγματικότητα για τους πολίτες.

Κατά τη διάρκεια των ετών 1996-97, η οικονομική ανάκαμψη, σε μια συγκυρία που χαρακτηρίζεται από την ενίσχυση της ονομαστικής σύγκλισης, με εξαιρετικά χαμηλά επιτόκια και πληθωρισμό και με σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες (το φινλανδικό μάρκο εισέρχεται στον συναλλαγματικό μηχανισμό του ΕΝΣ τον Οκτώβριο του 1996 ενώ η ευρωπαϊκή λίρα επανεισάγεται τον Νοέμβριο), επιτρέπει τη γενική βελτίωση των

δημοσίων οικονομικών: Το γεγονός αυτό προϋδεάζει τη μετάβαση στο ευρώ για τη πλειονότητα των κρατών μελών από το 1999.⁷

Το μεγάλο κύμα διεύρυνσης του 2004

Σύμφωνα με την Συνθήκη Προσχώρησης τόσο η Κύπρος όσο και οι υπόλοιπες εννία χώρες οι οποίες εντάχθηκαν στην ΕΕ την 1^η Μαΐου 2004 συμμετέχουν στην Οικονομική Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) ως «κράτη μέλη με παρέκκλιση». Ο μόνος τρόπος άρσης της παρέκκλισης ήταν να υιοθετήσει η Κύπρος επίσημα το ευρώ και να ικανοποιεί όλα κριτήρια σύγκλισης γνωστά ως κριτήρια της συνθήκης του Μάαστριχτ κάτι το οποίο θα επιβεβαίωναν και τα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ. Τα κριτήρια αυτά ήταν τα εξής:

- **Πληθωρισμός:** Ο μέσος όρος του πληθωρισμού μιας χώρας για τους τελευταίους 12 μήνες δεν πρέπει να ξεπερνά κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες το μέσο όρο πληθωρισμού των τριών χωρών μελών της ΕΕ με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας των τιμών.
- **Δημοσιονομική κατάσταση:**
 - α) **Έλλειμμα:** Δεν πρέπει να υπάρχει υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα. Δηλαδή το έλλειμμα δεν πρέπει να ξεπερνά το 3% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ)
 - β) **Χρέος:** Δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ εκτός και αν έχει συνεχή καθοδική πορεία και πλησιάζει ικανοποιητικά την τιμή αναφοράς.
- **Συναλλαγματική σταθερότητα:** Το εθνικό νόμισμα απαιτείται να συμπληρώσει με επιτυχία τουλάχιστον δύο χρόνια στο ΜΣΙ II χωρίς να υπάρξει οποιαδήποτε σοβαρή ένταση όπως υποτίμηση του ευρώ ή νομίσματος άλλου κράτους μέλους της ΕΕ.
- **Μακροπρόθεσμο επιτόκιο:** Ο μέσος όρος του μακροπρόθεσμου επιτοκίου για τους τελευταίους δώδεκα μήνες δεν πρέπει να υπερβαίνει τις δύο εκατοστιαίες μονάδες του μέσου όρου των επιτοκίων των τριών χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψης της σταθερότητας των τιμών.
- **Νομική σύγκλιση:** Η Εθνική νομοθεσία πρέπει να είναι συμβατή με την Συνθήκη για την ίδρυση της ευρωπαϊκής κοινότητας και το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

⁷ Η πορεία προς το ενιαίο νόμισμα: σύντομο ιστορικό της ΟΝΕ

(β) Εκθέσεις για τη Σύγκλιση- Οκτώβριος του 2004

Κατά τη διάρκεια του 2004 και συγκεκριμένα τον Οκτώβριο η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσαν τις πρώτες τους εκθέσεις κατά τις οποίες αξιολόγησαν τα δέκα νέα κράτη μέλη ανάμεσα τους και τη Σουηδία ως προς το αν ικανοποιούσαν τα κριτήρια για υιοθέτηση του ευρώ.

Συμπερασματικά σύμφωνα με τις εκθέσεις για τη σύγκλιση του 2004 η Κύπρος μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2004 ικανοποιούσε μόνο τα κριτήρια του πληθωρισμού και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ενώ δεν ικανοποιούσε το δημοσιονομικό έλλειμμα λόγω του ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα που παρουσίασε για δύο συνεχόμενες χρονιές ήταν υπερβολικό (6,3% του ΑΕΠ το 2003 και 4,1% του ΑΕΠ το 2004). Επιπλέον όσον αφορά το κριτήριο συναλλαγματικής σταθερότητας η Κύπρος δεν συμμετείχε την περίοδο εκείνη στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών. Σχετικά με την νομική σύγκλιση επιβεβαιωνόταν με βάση τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ότι η κυπριακή νομοθεσία πληρούσε τη βασική προϋπόθεση για ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας παρόλα αυτά δεν ήταν όμως πλήρως συμβατή με την συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αλλά και με το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών όσον αφορά κάποιες αναπροσαρμογές που έπρεπε να γίνουν στους νόμους της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (π.χ. χάραξη νομισματικής πολιτικής)

(γ) Ένταξη της Κυπριακής Λίρας στο ΜΣΙ ΙΙ – 2 Μαΐου 2005

Ένας από τους πιο σημαντικούς σταθμούς στην ιστορία της Κύπρου υπήρξε και ο Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ) από τον οποίο απαραίτητη ήταν και η συμμετοχή του εθνικού νομίσματος για δύο τουλάχιστον χρόνια λόγω του ότι αφορούσε ένα από τα απαραίτητα κριτήρια για την ένταξη στο ευρώ, το κριτήριο της συναλλαγματικής σταθερότητας.

Ο μηχανισμός αυτός είναι κατά κάποιο τρόπο ένα θεσμικό πλαίσιο το οποίο διασφαλίζει στα κράτη μέλη τα οποία πρόκειται να υιοθετήσουν το ευρώ την συναλλαγματική και μακροοικονομική τους σταθερότητα αλλά και σύγκλιση στα πλαίσια των γενικότερων οικονομικών πολιτικών τους.

Βασικά χαρακτηριστικά του ΜΣΙ ΙΙ:

- Καθορισμός των κεντρικών ισοτιμιών των νομισμάτων των χωρών μελών τα οποία πρόκειται να υιοθετήσουν το ευρώ, συνάπτοντας τα κράτη αυτά που συμμετέχουν στο μηχανισμό αμοιβαία συμφωνία με τα κράτη μέλη που βρίσκονται ήδη στην ζώνη του ευρώ και την Ευρωπαϊκή κεντρική Τράπεζα.

- Μέσα στα πλαίσια του ΜΣΙ ΙΙ είναι και το να μπορούν να κυμαίνονται οι ισοτιμίες εντός κανονικών περιθωρίων $\pm 15\%$ από τις κεντρικές ισοτιμίες απ τις οποίες αν καμιά φορά βγαίνουν εκτός συμφωνηθέντων περιθωρίων παρεμβαίνουν και τα συμβαλλόμενα μέρη

Με τον τρόπο αυτό ο ΜΣΙ ΙΙ επιτυγχάνει πέρα από την ενίσχυση της σταθερότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών, να αποτελεί και ένα στάδιο δοκιμασίας για τα νομίσματα που συμμετέχουν ως προς την διατηρησιμότητα της ισοτιμίας έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι η τιμή μετατροπής του εθνικού νομίσματος σε ευρώ η οποία και θα καθορισθεί αμετάκλητα από το Συμβούλιο της ΕΕ (μετά την εκπλήρωση των κριτηρίων Σύγκλισης) θα είναι και η κατάλληλη.

Στις 19 Οκτωβρίου 2004 το Υπουργικό Συμβούλιο Εξουσιοδότησε των Υπουργό Οικονομικών να προχωρήσει τις διαδικασίες για ένταξη της Κύπρου στον ΜΣΙ ΙΙ σε συνεργασία με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου το συντομότερο δυνατό. Ύστερα από διαβουλεύσεις με τον Υπουργό Οικονομικών και την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου λήφθηκε από τα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ η απόφαση για την ένταξη στις 29 Απριλίου 2005. Η κεντρική ισοτιμία καθορίστηκε ως 1 ευρώ=0,585274 λίρες- δηλαδή η ίδια ισοτιμία που είχε υιοθετήσει η Κύπρος μονομερώς από το 1992-με περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Με την απόφαση αυτή επισφραγίστηκε η επιτυχημένη σταθερή πορεία της λίρας και τέθηκαν οι βάσεις για συνέχιση της πορείας αυτής μέχρι την αντικατάσταση της από το ευρώ.

Πολύ σημαντικό ρόλο για την έγκριση της συμμετοχής της Κύπρου στο ΜΣΙ ΙΙ διαδραμάτισαν και οι προσπάθειες που έγιναν για εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών μετά τη σοβαρή επιδείνωση που υπήρξε το 2003. Ως αποτέλεσμα αυτού ήταν να διαπιστωθεί πως τελικώς η Κύπρος είχε συμμορφωθεί με τις συστάσεις του Συμβουλίου για μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος.

Μετά από την ένταξη της στο ΜΣΙ ΙΙ η κυπριακή λίρα ενδυναμώθηκε σημαντικά έναντι του ευρώ φτάνοντας μέχρι και 2,1% πάνω από την κεντρική ισοτιμία, πράγμα το οποίο φάνηκε από τις πρώτες εισροές κεφαλαίων που καταγράφηκαν. Υπό το φως των εξελίξεων η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου προέβη σε τρεις μειώσεις των επιτοκίων της συνολικού ύψους 1,25 εκατοστιαίες μονάδες το πρώτο εξάμηνο του 2005. Με τις μειώσεις αυτές επιταχύνθηκε και η σύγκλιση των κυπριακών επιτοκίων με τα επιτόκια της ζώνης του ευρώ.

(δ) Ικανοποίηση των κριτηρίων Σύγκλισης-Μάιος 2007

Για να ικανοποιηθεί το κριτήριο της συναλλαγματικής σταθερότητας, η κυπριακή λίρα θα έπρεπε να συμπληρώσει με επιτυχία, δύο τουλάχιστον χρόνια επιτυχίας στο ΜΣΙ ΙΙ , δηλαδή μέχρι το Μάιο του 2007. Εννοείται πως παράλληλα θα ικανοποιούνταν και τα υπόλοιπα κριτήρια σύγκλισης σε σταθερή βάση. Ήδη λόγω του προγράμματος εξυγίανσης σε ότι αφορούσε τα δημόσια οικονομικά που άρχισε να υλοποιείται το

δημοσιονομικό έλλειμμα το 2005 μειώθηκε στο 2,4% του ΑΕΠ, σημαντικά πιο κάτω από το 3% του ΑΕΠ που αναφερόταν στο σχετικό κριτήριο σύγκλισης.

Γενικότερα οι προβλέψεις των αρχών της κυπριακής οικονομίας και τον υπόλοιπων θεσμικών οργάνων της ΕΕ αλλά και των διεθνών οργανισμών που παρακολουθούσαν και αξιολογούσαν τη πορεία της κυπριακής οικονομίας σύγκλιναν στο ότι με τα τότε δεδομένα και υπό την προϋπόθεση πως θα συνέχιζε να εφαρμόζει με συνέπεια το Πρόγραμμα Σύγκλισης, θα εξακολουθούσε να ικανοποιεί τα κριτήρια οικονομικής σύγκλισης και τον επόμενο χρόνο.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι για την επίτευξη της νομικής σύγκλισης η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου είχε ετοιμάσει νομοσχέδιο με τις αναγκαίες τροποποιήσεις της νομοθεσίας περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου σύμφωνα με τις υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το νομοσχέδιο αυτό υποβλήθηκε στην Τράπεζα το Νοέμβριο του 2005 καθώς και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για διαβούλευση και διαμορφώθηκε λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αλλά και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Κατατέθηκε προς ψήφιση στην Βουλή των Αντιπροσώπων το φθινόπωρο του 2006.⁸

⁸ “Η Ένταξη της Κύπρου στο ΜΣΙ ΙΙ και η Υιοθέτηση του Ευρώ”

Το ευρώ: το ενιαίο νόμισμα για πάνω από 310 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Η πειθαρχία που επιβάλλει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) διασφαλίζει γενικό συγχρονισμό των οικονομικών εξελίξεων στην ΕΕ, και ιδίως στις χώρες της ζώνης του ευρώ. Επιτρέπει να αποφευχθεί η λήψη από τα κράτη μέλη μέτρων οικονομικής πολιτικής που θα ευνοούσαν αδικαιολόγητα τις οικονομίες τους σε βάρος άλλων χωρών της ΕΕ.

Βασική αρχή του Συμφώνου είναι ο κανόνας ότι όλα τα κράτη μέλη διατηρούν σχεδόν ισοσκελισμένους ή πλεονασματικούς προϋπολογισμούς. Οι δύο βασικοί άξονες του συμφώνου είναι ότι το έλλειμμα δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) και ότι ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60%. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα περιθώριο ασφαλείας έναντι πιθανών μελλοντικών ελλειμμάτων και χρεών με την εξοικονόμηση πόρων σε «ευνοϊκές περιόδους», όταν οι προϋπολογισμοί είναι σχεδόν ισοσκελισμένοι ή πλεονασματικοί.

Με την αναθεώρηση του Συμφώνου το Μάρτιο του 2005, η οποία βασίστηκε στην εμπειρία από τα πέντε πρώτα έτη εφαρμογής του, έμειναν αμετάβλητα τα επίπεδα των δύο βασικών αξόνων, αλλά αυξήθηκε η ευελιξία όσον αφορά την υπέρβαση του ορίου του ελλείμματος σε δυσμενείς οικονομικές περιόδους ή για λόγους χρηματοδότησης επενδύσεων για διαρθρωτικές βελτιώσεις της οικονομίας. Επίσης, παρείχε στα κράτη μέλη μεγαλύτερα χρονικά περιθώρια για να διορθώσουν τα υπερβολικά τους ελλείμματα. Εάν τα κράτη μέλη δεν βελτιώσουν την κατάσταση των οικονομιών τους, μπορεί να τους επιβληθούν διορθωτικά μέτρα ή ακόμη και πρόστιμα.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο είναι ο τελικός κριτής της ερμηνείας του συμφώνου.

Εξασφάλιση της συνοχής της οικονομικής πολιτικής

Ένα από τα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι να εκτιμά το βαθμό στον οποίο οι οικονομικές πολιτικές κάθε κράτους μέλους συνάδουν με τους συμφωνηθέντες στόχους – οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς – της ΕΕ καθώς και να απευθύνει έγκαιρες προειδοποιήσεις, εφόσον θεωρεί ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα μιας χώρας αυξάνεται σε υπερβολικά υψηλά επίπεδα ή ότι υπάρχει ενδεχομένως παράβαση ενός από τους άλλους κανόνες του ΣΣΑ.

Κάθε χρόνο τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή λεπτομερείς πληροφορίες για τις οικονομικές τους πολιτικές και για την κατάσταση των δημόσιων οικονομικών τους. Οι χώρες της ζώνης του ευρώ παρέχουν τις πληροφορίες αυτές μέσω των "προγραμμάτων σταθερότητας". Άλλα κράτη μέλη παρέχουν τις πληροφορίες μέσω των "προγραμμάτων σύγκλισης". Τα προγράμματα σύγκλισης περιέχουν ένα στοιχείο που δεν είναι αναγκαίο στα προγράμματα σταθερότητας, δηλαδή πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις των χωρών αυτών σε σχέση με τα κριτήρια που θα εφαρμόζονταν, εάν αυτές επιθυμούσαν να υιοθετήσουν το ευρώ.⁹

Οικονομική και Νομισματική Ένωση το 2008

Από τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) σήμερα, 15 (Βέλγιο, Γερμανία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία, Σλοβενία και Φινλανδία) έχουν υιοθετήσει το ευρώ, δηλαδή συμμετέχουν πλήρως στο Τρίτο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Δύο –η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο– θεωρούνται κράτη μέλη με ειδικό καθεστώς, γεγονός που σημαίνει ότι σε αυτές τις χώρες παραχωρήθηκε κατ' εξαίρεση, με πρωτόκολλα που προσαρτήθηκαν στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Συνθήκη ΕΚ), το δικαίωμα να επιλέξουν εάν θα συμμετέχουν ή όχι στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ. Και οι δύο κοινοποίησαν στο Συμβούλιο της ΕΕ (η Δανία το 1992 και το Ηνωμένο Βασίλειο το 1997) ότι δεν σκόπευαν να προχωρήσουν στο Τρίτο Στάδιο, δηλαδή ότι δεν επιθυμούσαν τη στιγμή εκείνη να συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρώ. Οι άλλες χώρες της ΕΕ θεωρούνται σήμερα χώρες με "παρέκκλιση". Ο όρος "παρέκκλιση" σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος δεν πληροί ακόμη τις προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ευρώ και, κατά συνέπεια, εξαιρείται από ορισμένες, αλλά όχι όλες τις διατάξεις που κανονικά ισχύουν από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της ΟΝΕ. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για όλες τις διατάξεις με τις οποίες μεταβιβάζεται η αρμοδιότητα για την άσκηση νομισματικής πολιτικής στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

⁹ Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Κριτήρια σύγκλισης

Οι χώρες που επιθυμούν να υιοθετήσουν το ευρώ ως νόμισμά τους πρέπει να επιτύχουν υψηλό βαθμό “διατηρήσιμης σύγκλισης”. Ο βαθμός σύγκλισης αξιολογείται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια που ορίζονται στη Συνθήκη ΕΚ (βλ. την ενότητα “Τα κριτήρια σύγκλισης”).

Υποβολή εκθέσεων για τη σύγκλιση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΚΤ υποβάλλουν στο Συμβούλιο της ΕΕ έκθεση σχετικά με την πρόοδο που έχουν επιτελέσει τα “κράτη μέλη με παρέκκλιση” τουλάχιστον κάθε δύο χρόνια ή όποτε το ζητήσει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Οι εκθέσεις αυτές εξετάζουν κατά πόσον έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός διατηρήσιμης σύγκλισης, ο οποίος καθορίζεται με βάση την εκπλήρωση από κάθε κράτος μέλος των κριτηρίων σύγκλισης.

Στις εκθέσεις αυτές εξετάζεται επίσης κατά πόσον η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της οικείας εθνικής κεντρικής τράπεζας, είναι συμβατή με τη Συνθήκη ΕΚ όσον αφορά την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών.

Επιπλέον, στις “εκθέσεις για τη σύγκλιση” λαμβάνονται υπόψη η ενοποίηση των αγορών, η κατάσταση και η εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών, καθώς και η εξέλιξη του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και άλλων δεικτών τιμών.

Κατόπιν πρότασης της Επιτροπής και αφού ζητηθεί η γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών (Ecofin) μετά από συζήτηση στο Συμβούλιο της ΕΕ συνερχόμενο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία ποια κράτη μέλη με παρέκκλιση πληρούν τα κριτήρια σύγκλισης. Σε μια τέτοια περίπτωση αποφασίζει την κατάργηση της παρέκκλισης,¹⁰ δηλαδή τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη μπορούν να συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ.

ΠΗΓΕΣ:

www.europa.eu

www.ecb.int

www.proeuro.gr

www.euro.cy

¹⁰ Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση

5. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩ

Στις 2 Νοεμβρίου 2005, το Υπουργικό Συμβούλιο καθόρισε την 1η Ιανουαρίου 2008 ως στοχευόμενη ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ στην Κύπρο. Η τελική απόφαση είχε ληφθεί από τα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ.

(α) Άρση της παρέκκλισης σχετικά με την υιοθέτηση του ευρώ (περί τα μέσα του 2007)

- Εφόσον η Κύπρος θα είχε ικανοποιήσει όλα τα κριτήρια σύγκλισης (σύμφωνα με τις εκθέσεις σύγκλισης που θα ετοίμαζαν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα), τα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ αναμενόταν να αποφασίσουν άρση της παρέκκλισης για την Κύπρο, καθορίζοντας, ταυτόχρονα, την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ. Για να ικανοποιηθεί το κριτήριο της συναλλαγματικής σταθερότητας, η κυπριακή λίρα θα έπρεπε να συμπληρώσει με επιτυχία τουλάχιστον δύο χρόνια συμμετοχής στο ΜΣΙ II, δηλαδή μέχρι το Μάιο του 2007.

(β) Καθορισμός της τιμής μετατροπής της κυπριακής λίρας σε ευρώ (περί τα μέσα του 2007)

- Η τιμή μετατροπής της λίρας σε ευρώ αναμενόταν να καθοριστεί από το Συμβούλιο της Ε.Ε., με ομόφωνη απόφαση των χωρών της ζώνης του ευρώ και της Κύπρου, περί τα μέσα του 2007, ταυτόχρονα με την άρση της παρέκκλισης.

(γ) Υιοθέτηση του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008)

- Την 1η Ιανουαρίου 2008 αναμενόταν ότι το ευρώ θα καταστεί η νομισματική μονάδα της Κύπρου, αντικαθιστώντας την κυπριακή λίρα. Τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ θα τεθόνταν σε κυκλοφορία και θα ήταν το νομίμως κυκλοφορούν χρήμα στην Κυπριακή Δημοκρατία.
- Την ημέρα υιοθέτησης του ευρώ (1^η Ιανουαρίου 2008) όλοι οι λογαριασμοί που τηρούνταν σε κυπριακές λίρες, με τράπεζες και συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα, θα μετατρέπονταν αυτόματα σε ευρώ, χωρίς οποιαδήποτε χρέωση για τον κάτοχο του λογαριασμού.

(δ) Περίοδος παράλληλης κυκλοφορίας της κυπριακής λίρας και του ευρώ (1 – 31 Ιανουαρίου 2008)

- Μετρητά σε κυπριακές λίρες κυκλοφόρησαν παράλληλα με το ευρώ και έγιναν αποδεκτά για ένα μήνα μετά την υιοθέτηση του ευρώ.
- Οι επιχειρήσεις έδιναν ρέστα σε ευρώ.
- Οι τράπεζες αντάλλαξαν μετρητά σε κυπριακές λίρες με ευρώ χωρίς χρέωση μέχρι ένα ανώτατο όριο το οποίο καθορίστηκε δια νόμου.

(ε) Ανταλλαγή της κυπριακής λίρας μετά την 31η Ιανουαρίου 2008

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου συνέχισε να ανταλλάσσει λίρες με ευρώ και μετά το τέλος της περιόδου παράλληλης κυκλοφορίας, για μεν τα τραπεζογραμμάτια για περίοδο 10 ετών (μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2017), για δε τα κέρματα για περίοδο 2 ετών (μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2009). Οι τράπεζες συνέχισαν να δέχονται για κατάθεση ή ανταλλαγή τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε κυπριακές λίρες χωρίς χρέωση για περιορισμένο χρονικό διάστημα μετά τη λήξη της περιόδου παράλληλης κυκλοφορίας.

ΠΗΓΕΣ:

Ενημερωτικό εγχειρίδιο για την εισαγωγή του ευρώ στην Κύπρο το οποίο ετοίμασε και διένειμε το υπουργείο Οικονομικών σε συνεργασία με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

6. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

Στις 29 Δεκεμβρίου 2004, υιοθετήθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, το θεσμικό πλαίσιο και η οργανωτική δομή που αφορούσε την υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου μετάβασης από τη λίρα στο ευρώ. Η δημιουργία του θεσμικού πλαισίου είχε ήδη προωθηθεί και οι τεχνικές επιτροπές είχαν δραστηριοποιηθεί.

Δομή

Η βασική διάρθρωση των δομών για την υλοποίηση της στρατηγικής για ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ ήταν η ακόλουθη:

- Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή
- Πολιτική Επιτροπή για τη μετάβαση από τη λίρα στο ευρώ
- Συντονιστική Επιτροπή
- Κοινή Επικοινωνιακή Επιτροπή
- Τεχνικές Επιτροπές Υπουργείου Οικονομικών/ Δημόσιας Υπηρεσίας
- Τεχνικές Επιτροπές Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου¹¹

Λεπτομέρειες όσον αφορά τις συνθέσεις των πιο πάνω επιτροπών βρίσκονται στο **Παράρτημα III**

¹¹ ΘΕΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ (α)

Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή

Σύνθεση:

- ☐ Πρόεδρος: Υπουργός Οικονομικών
- ☐ Υπουργός Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού
- ☐ Διοικητής ΚΤ
- ☐ 2 μέλη από την ΚΤ :
 - ο Σύμβουλος Διοικητή
 - ο Λειτουργός, αρμόδιος για θέματα ΕΕ
- ☐ 2 μέλη από Υπ. Οικονομικών:
 - ο Γενικός Διευθυντής Υπουργείου Οικονομικών
 - ο Διευθυντής, αρμόδιος για θέματα ευρώ

☐ Άλλοι φορείς - Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, Γενική Εισαγγελία, Σύνδεσμος Εμπορικών Τραπεζών, Σύνδεσμοι Λογιστών, Δικηγόρων, Καταναλωτών, Τμήμα Συνεργατικής Ανάπτυξης, ΚΕΒΕ, ΟΕΒ, Εργατικές Οργανώσεις, Αγροτικές Οργανώσεις, Τοπικές Αρχές, Ημικρατικοί Οργανισμοί

Σκοπός/ Αρμοδιότητες:

- ☐ Εθνική στρατηγική – Ενημέρωση – Εισηγήσεις
- ☐ Παρακολούθηση της προόδου στην υλοποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου
- ☐ Διαμόρφωση εισηγήσεων για διαφοροποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου

Οργάνωση/ Λειτουργία:

- ☐ Συνέρχεται δύο φορές το χρόνο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ (β)

Πολιτική Επιτροπή για τη μετάβαση της λίρας στο ευρώ

Σύνθεση:

- ☐ Πρόεδρος: Υπουργός Οικονομικών
- ☐ Υπουργός Εμπορίου, Βιομηχανίας & Τουρισμού
- ☐ Διοικητής ΚΤ
- ☐ 2 μέλη από την ΚΤ :
 - ο Σύμβουλος Διοικητή
 - ο Λειτουργός, αρμόδιος για θέματα ΕΕ
- ☐ 2 μέλη από Υπ. Οικονομικών:
 - ο Γενικός Διευθυντής Υπουργείου Οικονομικών
 - ο Διευθυντής, αρμόδιος για θέματα ευρώ
- ☐ Άλλοι φορείς – Αρχηγοί ή εκπρόσωποι πολιτικών κομμάτων

Σκοπός/ Αρμοδιότητες:

- ☐ Ενημέρωση – Εισηγήσεις
- ☐ Παρακολούθηση της προόδου στην υλοποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου
- ☐ Διαμόρφωση εισηγήσεων για διαφοροποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου

Οργάνωση/ Λειτουργία:

- ☐ Συνέρχεται δύο φορές το χρόνο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ (γ)

Συντονιστική Επιτροπή

Σύνθεση:

- ☐ Πρόεδρος: Διοικητής Κεντρικής Τράπεζας
- ☐ 4 μέλη από ΚΤ :
 - Σύμβουλος Διοικητή
 - Οι 2 Πρόεδροι των Επιτροπών της ΚΤ (Τεχνικής και Επικοινωνιακής)
 - Λειτουργός, αρμόδιος για θέματα ΕΕ
- ☐ 5 μέλη από Υπ. Οικονομικών:
 - Γενικός Διευθυντής Υπουργείου Οικονομικών
 - Γενικός Λογιστής
 - Οι 2 Πρόεδροι των αρμόδιων Επιτροπών του Υπουργείου Οικονομικών, αντίστοιχων με εκείνες της Κ.Τ.
 - Διευθυντής, αρμόδιος για θέματα ευρώ
- ☐ 1 μέλος από Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (Υ.Ε.Β.&Τ.)
 - Γενικός Διευθυντής Υ.Ε.Β.&Τ.

Αρμοδιότητες:

- ☐ Λεπτομερής σχεδιασμός του Εθνικού Σχεδίου Δράσης
- ☐ Υποβολή ενημερωτικών εκθέσεων προόδου για την υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης στην Εθνική Συντονιστική Επιτροπή
- ☐ Παρακολούθηση και καθοδήγηση των εργασιών των Τεχνικών Επιτροπών και ιεράρχηση προτεραιοτήτων
- ☐ Συντονισμός και συνεργασία μεταξύ Υπουργείου Οικονομικών και Κεντρικής Τράπεζας
- ☐ Επαφή με ΕΕ, ΕΚΤ και Χώρες Μέλη της Ευρωζώνης

Οργάνωση / Λειτουργία:

- ☐ Συναντήσεις μια φορά το μήνα ή συχνότερα, όταν κρίνεται αναγκαίο

Κοινή Επικοινωνιακή Επιτροπή

Σύνθεση:

- ☐ Πρόεδρος: Διευθυντής, αρμόδιος για θέματα ευρώ, Υπουργείο Οικονομικών
- ☐ 3 μέλη από Υπ. Οικονομικών, 1 μέλος από το Γραφείο Τύπου & Πληροφοριών και 1 μέλος από το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.
- ☐ 4 μέλη από Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου
- ☐ Επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο.

Αρμοδιότητες:

- ☐ Διαμόρφωση και υλοποίηση της στρατηγικής για την επικοινωνιακή πολιτική
- ☐ Συντονισμός και συνεργασία μεταξύ Υπουργείου Οικονομικών και ΚΤ, ανάλογα με τις αρμοδιότητες του κάθε οργανισμού

Οργάνωση/ Λειτουργία:

- ☐ Συναντήσεις μια φορά το μήνα ή συχνότερα, όταν κρίνεται αναγκαίο

Τεχνικές Επιτροπές Υπουργείου Οικονομικών/ Δημόσιας Υπηρεσίας

- ☐ Επιτροπή για την ανάλυση των επιπτώσεων της εισαγωγής του ευρώ στην οικονομία και επεξεργασία εισηγήσεων για επιτυχή προσαρμογή της οικονομίας
- ☐ Επιτροπή για την Επικοινωνιακή πολιτική – ενημέρωση επιχειρήσεων και καταναλωτών (σε στενή συνεργασία με το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών)
- ☐ Επιτροπή για το νομοθετικό πλαίσιο, (σε στενή συνεργασία με τη Γενική Εισαγγελία και την Κεντρική Τράπεζα)
- ☐ Επιτροπή για την προετοιμασία του ευρύ δημόσιου τομέα, περιλαμβανομένων και των ημικρατικών οργανισμών και των τοπικών αρχών
- ☐ Επιτροπή για την προετοιμασία του επιχειρηματικού τομέα – ενθάρρυνση και καθοδήγηση για έγκαιρη προετοιμασία των επιχειρήσεων, αντιμετώπιση του προβλήματος ενδεχόμενης αδικαιολόγητης αύξησης των τιμών (από κοινού με την Κεντρική Τράπεζα και σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού)
- ☐ Επιτροπή για τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, των αλλοδαπών και των Τ/Κ (από κοινού με την Κεντρική Τράπεζα, σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων)

Τεχνικές Επιτροπές Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

- ☐ Συντονιστική Επιτροπή Κεντρικής Τράπεζας
- ☐ Επικοινωνιακή Επιτροπή – συνεργασία με την Κοινή Επικοινωνιακή πολιτική
 - ☐ Τεχνική Επιτροπή – υπεύθυνη για την εισαγωγή του ευρώ σε φυσική μορφή και προετοιμασία του χρηματοοικονομικού τομέα

ΠΗΓΕΣ:

www.euro.cy

www.europa.eu

7. ΣΧΕΔΙΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Με στόχο τη διαμόρφωση και υλοποίηση του Σχεδίου Επικοινωνιακής Πολιτικής, συστάθηκε η Κοινή Επικοινωνιακή Επιτροπή, η οποία προεδρευόταν από τον αρμόδιο Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών για θέματα ευρώ και απαρτιζόταν από εκπροσώπους των εμπορικών τραπεζών, της Υπηρεσίας και από στελέχη των Επικοινωνιακών Επιτροπών του Υπουργείου Οικονομικών, της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, εκπροσώπων του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού καθώς και του Επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο. Η Επιτροπή αποτέλεσε 'σημείο επαφής' με την αρμόδια διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα επικοινωνίας.

Σχετικά με το Στρατηγικό Σχέδιο για την Επικοινωνιακή Πολιτική, υπογράφηκε στις 5 Μαΐου 2006 Συμφωνία Συνεργασίας (Partnership Agreement) μεταξύ της ΕΕ και της Κυπριακής Κυβέρνησης. Η Συμφωνία αυτή προέβλεπε τη χρηματοδότηση από μέρους της ΕΕ συγκεκριμένων δραστηριοτήτων τις οποίες ανέλαβε να διεκπεραιώσει εξολοκλήρου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι δραστηριότητες αυτές αφορούσαν κυρίως στη διενέργεια δημοσκοπήσεων, στη διεξαγωγή συνεδρίων, σεμιναρίων και εκθέσεων καθώς και στη διανομή ενημερωτικού υλικού για το ευρώ. Το ύψος της χρηματοδότησης από μέρους της ΕΕ ανήλθε στις 500,000 ευρώ. Διευκρινίζεται ότι, το βασικότερο κόστος που θα προέκυπτε από την εισαγωγή του ευρώ στην Κύπρο θα το επωμιζόταν το Υπουργείο Οικονομικών και η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Οι βασικοί στόχοι του Στρατηγικού Σχεδίου Επικοινωνιακής Πολιτικής, ήταν οι ακόλουθοι:

- Διασφάλιση της εμπιστοσύνης του κοινού στο ευρώ και της υποστήριξής του για την ένταξη στη ζώνη του ευρώ.
- Ενημέρωση για τις διαδικασίες ένταξης στη ζώνη του ευρώ και προϋποθέσεις για επιτυχή προσαρμογή της κυπριακής οικονομίας στη ζώνη του ευρώ. Ενημέρωση και προώθηση διαλόγου σχετικά με τα οφέλη και τις προκλήσεις για την κυπριακή οικονομία (ανάπτυξη, απασχόληση, πληθωρισμός, δημόσια οικονομικά, μακροοικονομική πολιτική)
- Ενημέρωση του ευρύτερου κοινού για τις επιδράσεις στην καθημερινή του ζωή
- Αποτελεσματική αντιμετώπιση ενδεχόμενου αδικαιολόγητης αύξησης των τιμών κατά την μετατροπή τους σε ευρώ
- Έγκαιρη προετοιμασία του δημόσιου τομέα, του επιχειρηματικού τομέα, περιλαμβανομένου και του λιανικού εμπορίου καθώς και του χρηματοοικονομικού τομέα. Εντοπισμός και αποτελεσματική αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών των ευάλωτων ομάδων (χαμηλές εισοδηματικές τάξεις, αναλφάβητοι, άτομα με αναπηρίες, συνταξιούχοι), των Τουρκοκυπρίων καθώς και των αλλοδαπών.
- Εξοικείωση του κοινού με το ευρώ νόμισμα (τραπεζογραμμάτια και κέρματα)
- Επεξήγηση των πρακτικών πτυχών της μετάβασης από την κυπριακή λίρα στο ευρώ

Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων θα υιοθετήθηκαν και τα πιο κάτω μέτρα:

- Εκστρατεία με πολυμέσα (Multi-media campaign)
- Ενημερωτικό Υλικό συμπεριλαμβανομένων και CD ROMs
- Διασκέψεις Τύπου, Συνέδρια, Διαλέξεις
- Δωρεάν τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας
- Εκπαίδευση συγκεκριμένων ομάδων (π.χ. ταμίες)
- Διοργάνωση εκπαιδευτικών παιχνιδιών και διαγωνισμών
- Διεξαγωγή ερευνών γνώμης & ειδικών ερευνών
- Ειδικές εκθέσεις κ.α.

Η επικοινωνιακή εκστρατεία είχε διαχωριστεί σε τέσσερις φάσεις:

Η πρώτη φάση άρχισε το 2006 και περιελάμβανε τις ακόλουθες ενέργειες:

- Ετοιμασία της ιστοσελίδας για το ευρώ
- Εναρκτήρια εκδήλωση για την υιοθέτηση του ευρώ
- Ετοιμασία και υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου εισαγωγής του ευρώ
- Δραστηριοποίηση των Ευρωσυνεργατών και Πολλαπλασιαστών
- Δραστηριοποίηση του επιχειρηματικού κόσμου
- Επαφές με τις ευάλωτες ομάδες – καθορισμός αναγκών των ευάλωτων ομάδων και κατάλληλη διαμόρφωση της διαφωτιστικής εκστρατείας ούτως ώστε να ανταποκρίνεται στις εξειδικευμένες ανάγκες τους. Είχαν ήδη γίνει επαφές με τις εν λόγω ομάδες και καταγράφηκαν οι σχετικές ανάγκες.
- Ενημέρωση Τουρκοκυπρίων – η Κυπριακή Κυβέρνηση λαμβάνοντας υπόψη την ενημέρωση των Τουρκοκυπρίων για το ευρώ είχε προβεί στη μετάφραση σχετικών κειμένων στα τουρκικά, τα οποία θα δημοσιεύτηκαν στην ιστοσελίδα για το ευρώ (www.euro.cy) .
- Διεξαγωγή έρευνας γνώμης.
- Έκθεση από τη λίρα στο ευρώ
- Διοργάνωση κοινού με την ΕΕ συνεδρίου.

Η δεύτερη φάση άρχισε τον Ιανουάριο 2007 και ολοκληρώθηκε με το κλείδωμα της ισοτιμίας της κυπριακής λίρας με το ευρώ. Οι ενέργειες που περιλήφθηκαν στη δεύτερη φάση ήταν:

- Εντατικοποίηση της στενής συνεργασίας με τους ευρωσυνεργάτες και πολλαπλασιαστές
- Ενθάρρυνση του επιχειρηματικού κόσμου, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και αυτών που δραστηριοποιούνταν στο λιανικό εμπόριο, να επισπεύσουν τις προετοιμασίες τους
- Ενημέρωση του κοινού για τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του νέου νομίσματος και τις διαδικασίες μετάβασης σ' αυτό.
- Εκπαίδευση των ταμιών και άλλων που χειρίζονται επαγγελματικά μετρητά
- Προετοιμασία για τη διπλή αναγραφή των τιμών σε κυπριακές λίρες και σε ευρώ καθώς και του κώδικα συμπεριφοράς που προγραμματίστηκε να συνομολογηθεί, σε εθελοντική βάση με επιχειρηματικές μονάδες, με στόχο την σταθεροποίηση των τιμών κατά τη περίοδο μετατροπής τους από κυπριακές λίρες σε ευρώ
- Δημοσιοποίηση καταλόγου επιχειρήσεων (υπεραγορών και όχι μόνο) που θα συμφωνήσουν εθελοντικά να αποφύγουν αυξήσεις στις τιμές.

Η τρίτη φάση άρχισε από το κλείδωμα της ισοτιμίας της κυπριακής λίρας με το ευρώ μέχρι την ημέρα υιοθέτησης του ευρώ. Στη φάση αυτή περιλήφθηκαν οι ακόλουθες ενέργειες:

- Εντατικοποίηση της διαφωτιστικής εκστρατείας με έμφαση σε εξειδικευμένα και πρακτικής φύσεως θέματα
- Δημοσιοποίηση της τιμής μετατροπής της κυπριακής λίρας σε ευρώ για σκοπούς εξοικείωσης του κοινού με την αξία του ευρώ έναντι της κυπριακής λίρας
- Ενημέρωση για το σχέδιο εισαγωγής του ευρώ σε φυσική μορφή
- Στενή παρακολούθηση των εξελίξεων στις τιμές και στο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή
- Ενημέρωση του κοινού για τα κύρια χαρακτηριστικά των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ καθώς και των χαρακτηριστικών ασφαλείας τους.

Η τέταρτη φάση ξεκίνησε μετά την ημέρα υιοθέτησης του ευρώ και περιελάμβανε τις πιο κάτω ενέργειες:

- Συνεχή υπενθύμιση ημερομηνίας κατά την οποία η κυπριακή λίρα δε θα αποτελεί νόμιμο μέσο πληρωμών
- Προώθηση του ευρώ ως το μόνο νόμιμο μέσο πληρωμών
- Ενθάρρυνση του κοινού για όσο το δυνατό συντομότερη αντικατάσταση των κυπριακών λιρών που είχε στην κατοχή του με ευρώ
- Συνέχιση της υποχρέωσης των επιχειρηματικών μονάδων για διπλή αναγραφή των τιμών
- Αξιολόγηση της διαφωτιστικής εκστρατείας και συνέχιση των δραστηριοτήτων για επαρκή χρόνο μετά την υιοθέτηση του ευρώ ούτως ώστε να επιτευχθεί η επιτυχής μετάβαση από την κυπριακή λίρα στο ευρώ.¹²

ΠΗΓΕΣ:

www.euro.cy

www.centralbank.gov.cy

¹² Ευρώ-Επικοινωνιακή Πολιτική

8. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

8.1. Κοινοτικό Νομικό Πλαίσιο

Κοινοτικοί Κανονισμοί

Έχοντας ως σκοπό της διασφάλιση της ομαλής εισαγωγής του ευρώ, η ΕΕ θέσπισε Κανονισμούς, που εφαρμοστήκαν άμεσα στις χώρες που συμμετείχαν στη ζώνη του ευρώ. Οι Κανονισμοί ρυθμίζουν τις βασικές πτυχές της εισαγωγής του ευρώ.

Συνέχεια των συμβάσεων και μετατροπές ποσών

Ο **Κανονισμός (ΕΚ) 1103/97** (όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ) 2595/2000) περιείχε σημαντικές πρόνοιες για τη συνέχεια των συμβάσεων και κανόνες για τις μετατροπές ποσών από το εθνικό νόμισμα σε ευρώ. Σύμφωνα με τον Κανονισμό αυτό, οι υφιστάμενες συμβάσεις (συμβόλαια, συμφωνίες) που αναφέρονταν σε κυπριακές λίρες θα εξακολουθούσαν να ισχύουν με τους ίδιους όρους και τα χρηματικά ποσά που είναι εκφρασμένα σε κυπριακές λίρες θα πληρώνονταν ή θα καταλογίζονταν σε ευρώ, με βάση την αμετάκλητη τιμή μετατροπής, και θα στρογγυλοποιούνταν στο πλησιέστερο σεντ.

Το ευρώ ως νομίμως κυκλοφορούν χρήμα – Τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ

Ο **Κανονισμός (ΕΚ) 974/98** (όπως τροποποιήθηκε από τους Κανονισμούς (ΕΚ) 2596/2000 και 2169/ 2005) προνοούσε για την εισαγωγή τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ. Καθόριζε το ευρώ ως νόμισμα των «συμμετεχόντων κρατών μελών», δηλαδή των χωρών που συμμετείχαν στη ζώνη του ευρώ, και καθόριζε ότι τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ ήταν τα μόνα που είχαν την ιδιότητα νομίμως κυκλοφορούντος χρήματος («legal tender») στις χώρες αυτές, με εξαίρεση μια περίοδο παράλληλης κυκλοφορίας του ευρώ και του εθνικού νομίσματος. Ο Κανονισμός (ΕΚ) 974/98 προνοούσε επίσης ότι οι αναφορές σε εθνικά νομίσματα σε υφιστάμενες εθνικές νομοθετικές πράξεις, διοικητικές πράξεις, δικαστικές αποφάσεις, συμβάσεις ή μέσα πληρωμών (εκτός των μετρητών) θα θεωρούνταν ως αναφορές στο ευρώ, σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής και με τους κανόνες στρογγυλοποίησης του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97.

Μέχρι πρότεινος, ο Κανονισμός (ΕΚ) 974/98 όριζε ότι οι χώρες που συμμετείχαν στη ζώνη του ευρώ οι ακόλουθες 12: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Φιλανδία. Αναμενόταν ότι το Συμβούλιο της ΕΕ θα τροποποιήσει τον Κανονισμό (ΕΚ) 974/98, στον κατάλληλο χρόνο, έτσι ώστε η Κύπρος να συμπεριλαμβανόταν στον κατάλογο των χωρών της ζώνης του ευρώ, ενδεχομένως και με άλλες χώρες που θα υιοθετήσουν ταυτόχρονα το ευρώ.

Ο **Κανονισμός (ΕΚ) 2866/98**, όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1478/2000, με την υιοθέτηση του ευρώ και από την Ελλάδα καθόρισε τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ.

Ο **Κανονισμός (ΕΚ) 975/98** όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ) 423/1999, αναφερόταν στην ονομαστική αξία και τις τεχνικές προδιαγραφές των κερμάτων που επρόκειτο να κυκλοφορήσουν

8.2. Εθνική Νομοθεσία

(α) Τροποποίηση νομοθετικών διατάξεων μη συμβατών με την κοινοτική νομοθεσία για τη ζώνη του ευρώ

Ορισμένοι νόμοι της Κυπριακής Δημοκρατίας περιείχαν πρόνοιες που δε συνάδουν με πρόνοιες της νομοθεσίας της ΕΕ που ισχύουν για τη ζώνη του ευρώ και, επομένως, θα έπρεπε να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν. Η βασικότερη νομοθεσία που έχρηζε ουσιαστικής τροποποίησης ήταν σχετικά με τους περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμους του 2002 και 2003. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ετοίμασε νομοσχέδιο για πλήρη εναρμόνιση της περί της Κεντρικής Τράπεζας νομοθεσίας με τα ισχύοντα στη ζώνη του ευρώ το οποίο κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων το φθινόπωρο του 2006.

(β) Νέα Νομοθεσία για τη μετάβαση της λίρας στο ευρώ - Αναπροσαρμογή χρηματικών ποσών

Σε πολλούς νόμους της Κυπριακής Δημοκρατίας υπήρχαν διατάξεις για ποσά εκφρασμένα σε κυπριακές λίρες – χρηματικές ποινές, διοικητικά πρόστιμα, χρηματικά όρια και άλλα ποσά αναφοράς – καθώς και αναφορά στην έννοια «κυπριακό νόμισμα». Με την άμεση εφαρμογή των προαναφερόμενων κοινοτικών τα ποσά αυτά μετατραπήκαν αυτόματα σε ευρώ σύμφωνα με την τιμή μετατροπής που καθορίστηκε και η οποία ήταν €1=£0,5852741

Το Υπουργείο Οικονομικών, σε συνεργασία με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ετοίμασε σχέδιο νέου νόμου ο οποίος προνοούσε την αναπροσαρμογή χρηματικών ποσών αναφοράς που προβλέπονταν σε διάφορους υφιστάμενους νόμους, ώστε τα αντίστοιχα ποσά σε ευρώ να ήταν, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, στρογγυλά και εύχρηστα, χωρίς να επιβαρύνονταν οι πολίτες.

Ο νέος νόμος προνοούσε επίσης για τα ακόλουθα θέματα:

- Επαναπροσδιορισμός σε ευρώ του ονομαστικού μετοχικού κεφαλαίου εταιρειών
- Ειδικές ρυθμίσεις αναφορικά με το δημόσιο και ιδιωτικό χρέος
- Διατάξεις σχετικά με τα επιτόκια που χρησιμοποιούνται με στόχο την αντικατάσταση επιτοκίων της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου με τα αντίστοιχα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας
- Την επιβολή υποχρέωσης διπλής αναγραφής τιμών για ορισμένη περίοδο πριν και μετά την υιοθέτηση του ευρώ
- Περίοδο παράλληλης κυκλοφορίας της λίρας και του ευρώ.

8.3 Διαδικασία ετοιμασίας του Γενικού Νόμου

- Ετοιμασία νομοσχεδίου με γενικές διατάξεις με στόχο να καλυφθούν όσο το δυνατό περισσότερες περιπτώσεις που χρίζουν νομοθετικής ρύθμισης (Γενικός Νόμος)
- Ενσωμάτωση των εισηγήσεων των αρμόδιων Υπουργείων/Τμημάτων/Οργανισμών για τροποποιήσεις του Γενικού Νόμου μετά τη μελέτη του προσχεδίου του Γενικού Νόμου

- Ενσωμάτωση εισηγήσεων των εμπλεκόμενων φορέων του ιδιωτικού τομέα
- Αποστολή του αναθεωρημένου προσχεδίου του Γενικού Νόμου στην ΕΚΤ και στην ΕΕ για διαβούλευση
- Υποβολή του Γενικού Νόμου στο Υπουργικό Συμβούλιο και ακολούθως, κατάθεση του στη Βουλή των Αντιπροσώπων (Οκτώβριο 2006)
- Συζήτηση του Γενικού Νόμου στη Βουλή των Αντιπροσώπων
- Ψήφιση του Γενικού Νόμου (πριν το τέλος του 2006).¹³

ΠΗΓΕΣ:

www.euro.cy

www.centralbank.gov.cy

¹³ Νομικό Πλαίσιο

9. ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο δημόσιος τομέας (υπουργεία, ανεξάρτητες υπηρεσίες, ημικρατικοί οργανισμοί, τοπικές αρχές) προέβη στην κατάλληλη προετοιμασία για να καταστεί δυνατή η εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του, μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Συντονιστικό και καθοδηγητικό ρόλο στην προετοιμασία του δημόσιου τομέα για την υιοθέτηση του ευρώ διαδραμάτισε το Υπουργείο Οικονομικών.

Ήδη είχε συσταθεί και δραστηριοποιηθεί η Επιτροπή του Δημόσιου Τομέα, υπό την Προεδρία του Υπουργείου Οικονομικών, η οποία επιλαμβανόταν της προετοιμασίας για την υιοθέτηση του ευρώ στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, περιλαμβανομένων και των ημικρατικών οργανισμών και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με βάση τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής ολοκληρώθηκε από τα Υπουργεία/Υπηρεσίες η καταγραφή καθώς και η υποβολή στο Υπουργείο Οικονομικών των αλλαγών/τροποποιήσεων στο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο καθώς και άλλες ενέργειες (π.χ. προσαρμογή των λογισμικών προγραμμάτων) που απαιτούνταν να υλοποιηθούν σε κάθε Υπουργείο/Υπηρεσία. Με βάση την καταγραφή, κάθε Υπουργείο/Υπηρεσία, υπό το συντονισμό των Λειτουργών Συντονιστών (liaison officers), ετοίμασαν προγράμματα δράσης, με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα για την έγκαιρη προετοιμασία τους.

Το χρονοδιάγραμμα των ενεργειών μετάβασης της λίρας στο ευρώ των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης περιελάμβανε τα ακόλουθα:

Περίοδος προπαρασκευαστικών δραστηριοτήτων

- Καθορισμός του οργανωτικού πλαισίου ενημέρωσης και συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων Υπουργείων/Υπηρεσιών
- Σύσταση ad hoc ομάδων εργασίας σε κάθε Υπουργείο / Υπηρεσία καθώς και στις τοπικές αρχές
- Προσδιορισμός, από τις ad hoc επιτροπές, των ενεργειών κατά φορέα και θέμα, σύμφωνα με το γενικό πρότυπο πλαίσιο που ετοιμάστηκε από το Υπουργείο Οικονομικών
- Εντοπισμός εξειδικευμένων θεμάτων που χρήζουν νομοθετικής ή άλλης ρύθμισης
- Εντοπισμός τροποποιήσεων που θα απαιτηθούν στα λογισμικά και μηχανογραφικά συστήματα
- Εντοπισμός αναγκαίων τροποποιήσεων και αλλαγών σε έντυπα, εγκυκλίους, εγχειρίδια διαδικασιών κ.α.
- Ετοιμασία προγράμματος εκπαίδευσης του προσωπικού της δημόσιας υπηρεσίας.

Στάδια υλοποίησης του Σχεδίου

- Προσαρμογή νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου
- Προσαρμογή εντύπων γενικής χρήσης και ενδοτμηματικά
- Προσαρμογή εγκυκλίων, εγχειριδίων, εσωτερικών οδηγιών

- Προσαρμογή λογισμικών και μηχανογραφικών προγραμμάτων/συστημάτων
- Εκπαίδευση προσωπικού

Νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο

Η προσαρμογή του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου αποτέλεσε ένα από τα πιο σημαντικά θέματα για τη δημόσια υπηρεσία. Για το θέμα συστάθηκε, υπό την Προεδρία του Υπουργείου Οικονομικών ειδική Επιτροπή, η οποία, σε στενή συνεργασία με τη Γενική Εισαγγελία και την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου δραστηριοποιήθηκε, με βάση συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσης.¹⁴

ΠΗΓΕΣ:

www.euro.cy

¹⁴ Η ΚΥΠΡΟΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΕΝΤΑΧΘΕΙ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

10. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η επιτυχής υιοθέτηση του ευρώ είχε ως προϋπόθεση την έγκαιρη και ολοκληρωμένη προετοιμασία των επιχειρηματικών μονάδων. Προς αυτή την κατεύθυνση, οι αρμόδιες αρχές παρείχαν την απαιτούμενη καθοδήγηση και κάθε δυνατή βοήθεια.

Ενδεικτικά ο επιχειρηματικός τομέας περιέλαβε στον προγραμματισμό του τις ακόλουθες προσαρμογές /πολιτικές :

- Δημιουργία των απαραίτητων δομών για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση του προγράμματος δράσης για υιοθέτηση του ευρώ. Στα πλαίσια αυτά, συστάθηκε η ανάθεση της αρμοδιότητας για την προετοιμασία και υλοποίηση του προγράμματος δράσης για την υιοθέτηση του ευρώ σε ανώτερο στέλεχος της επιχείρησης
- Διενέργεια μελέτης για ανάλυση των επιδράσεων της υιοθέτησης του ευρώ στις επιχειρήσεις
- Εντοπισμό των αναγκαίων λειτουργικών αλλαγών
- Προσαρμογή του λογισμικού του λογιστηρίου, των ταμειακών μηχανών και γενικότερα όλων των λογισμικών συστημάτων της επιχείρησης
- Προσαρμογή των τιμοκαταλόγων, λαμβανομένης υπόψη και της περιόδου διπλής αναγραφής των τιμών, λίγους μήνες πριν την υιοθέτηση του ευρώ και λίγους μήνες μετά την υιοθέτηση του ευρώ
- Ενημέρωση των πελατών
- Εκπαίδευση προσωπικού

Οι αρμόδιες αρχές συνέδραμαν ενεργά στην προετοιμασία των βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων, κυρίως με την ετοιμασία και δημοσιοποίηση εγχειριδίων οδηγιών για τις επιχειρήσεις, τα οποία περιέγραφαν τα διάφορα θέματα τα οποία μια επιχείρηση έπρεπε να λάβει υπόψη για να είναι έτοιμη να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες και να αντιμετωπίσει, με επιτυχία, τις προκλήσεις που δημιούργησε η προδιαγραφόμενη εισαγωγή του ευρώ, την 1^η Ιανουαρίου 2008. Ήδη, είχαν κυκλοφορήσει σχετικές εκδόσεις που παρείχαν κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ετοιμασία των επιχειρήσεων για την υιοθέτηση του ευρώ στην Κύπρο.

(α) Εμπόριο

Ο τομέας του λιανικού και χονδρικού εμπορίου, που αποτελείτον, σε μεγάλο βαθμό, από μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, αντιμετώπισε σημαντικές προκλήσεις στο στάδιο προετοιμασίας του για την υιοθέτηση του ευρώ.

Οι αρμόδιες αρχές στήριξαν ενεργά τις προσπάθειες των εμπορικών επιχειρήσεων για προσαρμογή στις συνθήκες που δημιουργήθηκαν λόγω της υιοθέτησης του ευρώ, διασφαλίζοντας παράλληλα, την αποτελεσματική προστασία του καταναλωτή.

Στα πλαίσια αυτά προωθήθηκε η δημιουργία των κατάλληλων μηχανισμών και λήψη των κατάλληλων μέτρων για αποτελεσματική αντιμετώπιση του ενδεχόμενου αδικαιολόγητης αύξησης των τιμών, κατά τη μετατροπή τους σε ευρώ. Το θέμα αυτό ήταν ύψιστης σημασίας, όπως έδειξαν οι διάφορες έρευνες γνώμης (π.χ. ευρωβαρόμετρο) και αυτό αποτέλεσε βασική προτεραιότητα του εθνικού σχεδίου για την υιοθέτηση του ευρώ. Πιο συγκεκριμένα, είχαν προωθηθεί τα ακόλουθα:

- Υιοθέτηση Κώδικα Συμπεριφοράς (Code of Conduct) σε εθελοντική βάση. Ο Κώδικας ετοιμάστηκε σε στενή συνεργασία με τις οργανώσεις της επιχειρηματικής τάξης, λάμβανε υπόψη τις εμπειρίες χωρών που είχαν ήδη εισαγάγει το ευρώ (π.χ Ιρλανδία, Ελλάδα) και αποσκοπούσε στην ενθάρρυνση των επιχειρηματικών μονάδων να υιοθετήσουν τον Κώδικα Συμπεριφοράς, με τη δέσμευση τους για αποφυγή καταχρηστικών αυξήσεων των τιμών κατά την μετατροπή τους από κυπριακές λίρες σε ευρώ. Οι αρμόδιες αρχές προτίθονταν να δημοσιεύσουν κατάλογο των επιχειρηματικών μονάδων που θα υιοθετούσαν εθελοντικά τον Κώδικα Συμπεριφοράς, ώστε να ενημερωθούν οι καταναλωτές. Επίσης οι Αρχές διασφάλισαν με τη δημιουργία των κατάλληλων μηχανισμών παρακολούθησης ότι οι επιχειρηματικές μονάδες που θα υιοθετούσαν εθελοντικά τον Κώδικα θα τον εφάρμοζαν στην πράξη.

- Υποχρεωτική, διά νόμου, ήταν η διπλή αναγραφή των τιμών, σε κυπριακές λίρες και σε ευρώ για σημαντικό χρονικό διάστημα πριν και μετά τη φυσική υιοθέτηση του ευρώ. Είχε ήδη αποφασιστεί ότι η διπλή αναγραφή τιμών θα είχε ισχύ από την 1^η Σεπτεμβρίου 2007 μέχρι την 31^η Ιουνίου 2008.

- Συστηματική ενημέρωση για την ισοτιμία του ευρώ με την κυπριακή λίρα, ούτως ώστε να εξοικειωθεί το ευρύτερο κοινό, περιλαμβανομένων και των ευαίσθητων ομάδων (π.χ χαμηλές εισοδηματικές τάξεις, αναλφάβητοι, άτομα με αναπηρίες, συνταξιούχοι) καθώς και των Τ/Κ και των αλλοδαπών.

- Συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων στις τιμές, ιδιαίτερα ευαίσθητων προϊόντων, που, με βάση της εμπειρίες άλλων χωρών παρουσίασαν ανοδική τάση κατά την διάρκεια της μετάβασης τους στο ευρώ.

(β) Τουριστικές επιχειρήσεις

Η υιοθέτηση του ευρώ αναμενόταν να ωφελήσει σημαντικά τον τουρισμό, δεδομένου ότι σημαντικό ποσοστό των τουριστών που προσελκύει η Κύπρος προέρχονται από χώρες μέλη της Ευρωζώνης. Οι τουρίστες που θα προέρχονται από τις χώρες της Ευρωζώνης δε θα επωμίζονται, μετά την υιοθέτηση του ευρώ στην Κύπρο, κόστος για μετατροπή συναλλάγματος.

Παράλληλα, η τουριστική βιομηχανία αναμενόταν να αντιμετωπίσει πιο έντονο ανταγωνισμό, λόγω της μεγαλύτερης διαφάνειας στις τιμές για τουρίστες των χωρών μελών της ΕΕ. Ως εκ τούτου το θέμα της ανταγωνιστικότητας είχε καταστεί ακόμη πιο σημαντικός παράγοντας για την περαιτέρω πρόοδο του νευραλγικού για την Κύπρο τομέα του τουρισμού.¹⁵

ΠΗΓΕΣ:

A. Η Κύπρος στο ευρώ – Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου.

www.euro.cy

¹⁵ Γενικές πληροφορίες για την σωστή λειτουργία των επιχειρήσεων ενόψει της ένταξης στο ευρώ

11. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Η υιοθέτηση του ευρώ αναμενόταν να αποφέρει σημαντικά και ουσιαστικά οφέλη για τους καταναλωτές, τα οποία προβλεπόταν να αντισταθμίσουν τις μεταβατικού χαρακτήρα δυσκολίες, λόγω της αναγκαίας προσαρμογής τους σε ένα νέο νόμισμα.

Πρωταρχικός στόχος των αρμοδίων αρχών ήταν η παρουσίαση των κυριότερων θεμάτων που έπρεπε να μελετηθούν και να ρυθμιστούν στο χρονικό διάστημα που απέμεινε μέχρι την υιοθέτηση του ευρώ, προκειμένου να καταστεί εφικτή η καλύτερη δυνατή προετοιμασία των καταναλωτών.

Η προετοιμασία αυτή αφορούσε, κυρίως τα ακόλουθα :

- Εξοικείωση των καταναλωτών με το ευρώ ως νομισματική μονάδα και ως μέσο πληρωμών
- Ανάπτυξη αγοραστικής συνείδησης και ικανότητας σύγκρισης του επιπέδου τιμών με βάση το ευρώ και τις υποδιαιρέσεις του

Παράλληλα με τις προσπάθειες εξοικείωσης των καταναλωτών με το ευρώ απαιτούνταν η δημιουργία από πλευράς όλων των εμπλεκόμενων φορέων κλίματος εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας στις συναλλαγές με το νέο νόμισμα. Για το σκοπό αυτό και σε συνεργασία με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, λήφθηκαν συγκεκριμένα μέτρα σε νομοθετική και σε εθελοντική βάση τα οποία απέβλεπαν αφενός στην ομαλή μετάβαση της Κύπρου στο ευρώ και αφετέρου στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνεπαγόταν η εισαγωγή του ευρώ.¹⁶

Τα μέτρα περιελάμβαναν ενδεικτικά, τα ακόλουθα :

- Ενίσχυση της προστασίας και διασφάλιση των συμφερόντων των καταναλωτών, μέσω ανάπτυξης μηχανισμών για την εξασφάλιση της νομιμότητας και διαφάνειας των συναλλαγών σε ευρώ
- Εισαγωγή Κώδικα Συμπεριφοράς των επιχειρήσεων για την ακριβή μετατροπή των τιμών από λίρες σε ευρώ με συγκεκριμένη σήμανση στα προϊόντα όλων των επιχειρήσεων που εθελοντικά θα υιοθετήσουν τον κώδικα
- Δημοσιοποίηση του καταλόγου των επιχειρήσεων που θα εφαρμόσουν εθελοντικά τον Κώδικα
- Δια νόμου επιβολή υποχρεωτικής διπλής αναγραφής των τιμών, που θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο για την ταχεία εξοικείωση των καταναλωτών με τις νέες αξίες αγαθών και υπηρεσιών
- Ιδιαίτερη έμφαση στην ενημέρωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες να χρησιμοποιούν το ευρώ και τις υποδιαιρέσεις του

¹⁶ Προστασία καταναλωτών – Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης (RAPEX) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για επικίνδυνα προϊόντα

- Δημιουργία Ευρωπαϊκών Παρατηρητήριων: Η Κυβέρνηση σύστησε ειδική επιτροπή που παρακολουθούσε τις τιμές, φρόντιζε να δημοσιοποιεί τα ονόματα των εταιρειών που παραβίαζαν τον κώδικα καλής συμπεριφοράς και ακολούθως ετοίμασε πόρισμα κατόπιν καταγγελιών και ενημέρωνε ανάλογα τις αρμόδιες αρχές.

Η ανάληψη όλων των απαιτούμενων δράσεων για την πληρέστερη ενημέρωση, πληροφόρηση και εκπαίδευση των καταναλωτών καθώς και η διασφάλιση της διαφάνειας και της νομιμότητας των οικονομικών συναλλαγών, συνέβαλε αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση του ενδεχόμενου αδικαιολόγητης αύξησης των τιμών κατά την μετατροπή τους σε ευρώ.¹⁷

ΠΗΓΕΣ

www.consumersunion.org.cy (Παγκύπρια Ένωση Καταναλωτών και ποιότητας ζωής)

www.moi.gov.cy/

www.centralbank.gov.cy

¹⁷ Ενημερωτικό δελτίο για την εισαγωγή του ευρώ στην Κύπρο

12. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο ρόλος της ΕΚΤ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είχε την πλήρη ευθύνη της νομισματικής πολιτικής σε όλη τη ζώνη του ευρώ. Η ευθύνη αυτή συνιστάτον στον καθορισμό επιτοκίων αναφοράς και στη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων της ζώνης του ευρώ.

Η ΕΚΤ είναι υπεύθυνη για την ομαλή ροή των διασυνοριακών πληρωμών στο σύνολο της ΕΕ, και όχι μόνο στη ζώνη του ευρώ. Βρίσκεται στον πυρήνα ενός δικτύου πραγματοποίησης μεγάλων πληρωμών σε ευρώ σε πραγματικό χρόνο, γνωστού ως TARGET, το οποίο συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών της ΕΕ. Το TARGET-2, πιο προηγμένης τεχνολογίας, θα τέθετον σε λειτουργία το δεύτερο εξάμηνο του 2007. Επίσης, στο στάδιο επεξεργασίας βρισκόταν το TARGET 2-Securities, χάρη στο οποίο οι χρηματοπιστωτικές αγορές θα μπορούσαν να εξοικονομούν πάνω από 200 εκατ. ευρώ ετησίως λόγω αποτελεσματικότερης διεκπεραίωσης των διασυνοριακών συναλλαγών κινητών αξιών.

Η ΕΚΤ και η Επιτροπή συνεργάστηκαν για την ανάπτυξη ενός ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA). Χάρη στον χώρο αυτό, μέχρι το 2010 όλες σχεδόν οι μορφές διασυνοριακών πληρωμών σε ευρώ θα πραγματοποιούνται γρηγορότερα και δεν θα είναι ακριβότερες από τις εγχώριες πληρωμές. Σήμερα, μόνο οι μεταφορές πιστώσεων μέχρι 50.000 ευρώ θεωρούνται ως εγχώριες πληρωμές και στην ουσία είναι αδύνατη η πραγματοποίηση ορισμένων ειδών πληρωμών (π.χ. αυτόματη χρέωση) σε διασυνοριακό επίπεδο. Ο SEPA μείωσε τις δαπάνες για τον καθένα, αρχίζοντας από τις μεγάλες επιχειρήσεις μέχρι τους γονείς που επιθυμούσαν να στέλνουν τακτικά χρήματα στα παιδιά τους που φοιτούν σε ξένα πανεπιστήμια.¹⁸

12.1. Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

12.1.1. Ο ρόλος και οι στόχοι της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ως μέλος του Ευρωσυστήματος

Από την 1η Μαΐου, 2004, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Το ΕΣΚΤ αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις κεντρικές τράπεζες όλων των χωρών μελών της ΕΕ. Από την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ η ΚΤΚ έγινε επίσης μέλος του Ευρωσυστήματος. Πρωταρχικός στόχος του Ευρωσυστήματος ήταν η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, όπως ήταν και ο στόχος της ΚΤΚ. Επίσης, χωρίς να επηρεαστεί ο στόχος της σταθερότητας των τιμών, το Ευρωσύστημα στήριζε συνεχώς τις γενικές οικονομικές

¹⁸ Πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες – Διασυνοριακές πληρωμές – Προστασία καταθετών και επενδυτών

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

- Εφαρμογή δράσεων ευρείας ενημέρωσης και εκπαίδευσης
- Σταδιακή παροχή υπηρεσιών σε ευρώ
- Ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ καταναλωτικών οργανώσεων και επαγγελματικών ενώσεων και δημοσίων αρχών
- Ενίσχυση της προστασίας και διασφάλιση των συμφερόντων των καταναλωτών
- Δημιουργία ευρώ παρατηρητηρίων

ΣΤΟΧΟΙ

- Εξοικείωση με τη νέα κλίμακα αξιών του ευρώ
- Ευχέρεια ταυτόχρονης χρήσης κυπριακής λίρας και ευρώ
- Δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής αγοραστικής συνείδησης
- Ενεργός συμμετοχή στη διαμόρφωση της εσωτερικής αγοράς

Πολιτικές της ΕΕ οι οποίες εστιάζονταν στην προαγωγή αρμονικής, ισόρροπης και αειφόρου ανάπτυξης.

Με την ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ, η ΚΤΚ δεν χαράσσει πλέον αυτόνομη νομισματική πολιτική, αλλά συμμετέχει στη χάραξη και εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής που αποφασίζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Πιο συγκεκριμένα, οι αποφάσεις νομισματικής πολιτικής (π.χ. ο καθορισμός των βασικών επιτοκίων) λαμβάνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, στο οποίο συμμετέχουν και ο Διοικητής της ΚΤΚ μαζί με τους Διοικητές των κεντρικών τραπεζών των άλλων χωρών της ζώνης του ευρώ και τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στο έργο της εισαγωγής του ευρώ

Η ΚΤΚ, ως νομισματική αρχή της χώρας, είχε ουσιαστική ευθύνη, μαζί με το Υπουργείο Οικονομικών, για την υιοθέτηση του ευρώ. Η ευθύνη αυτή πήγαζε από την ιδιότητα της ΚΤΚ ως νομισματικής αρχής και από τις νομικά καθορισμένες αρμοδιότητές της για την έκδοση νομίσματος και για την εποπτεία των τραπεζών και των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών στην Κύπρο.

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της και με απώτερο σκοπό την επιτυχή υιοθέτηση του ευρώ την 1η Ιανουαρίου, 2008, η προετοιμασία της ΚΤΚ εστιαζόταν ουσιαστικά στους ακόλουθους άξονες:

- Συμβολή στην ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης, μέσω της άσκησης κατάλληλης νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής
- Προσαρμογή του νομικού πλαισίου της ΚΤΚ καθώς και άλλων νόμων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της
- Ομαλή εισαγωγή τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ και απόσυρση της κυπριακής λίρας
- Κατάλληλη προετοιμασία των τραπεζών και του ευρύτερου χρηματοοικονομικού τομέα, για τη μετάβαση από τη λίρα στο ευρώ

- Έγκαιρη ενημέρωση του κοινού για τις αξίες, τα χαρακτηριστικά ασφάλειας και άλλα τεχνικά χαρακτηριστικά του νέου νομίσματος και τις βασικές πτυχές της εισαγωγής του
- Προσαρμογή του λογιστικού συστήματος και των συστημάτων πληροφορικής της ΚΤΚ
- Προσαρμογή των εργασιών της ΚΤΚ σύμφωνα με τους κανόνες του Ευρωσυστήματος, ιδίως στους τομείς της νομισματικής πολιτικής, των συστημάτων πληρωμών και της στατιστικής
- Συμβολή στην ευρύτερη ενημερωτική εκστρατεία για την υιοθέτηση του ευρώ.

12.1.2. Οργανωτική δομή της Κεντρικής Τράπεζας για την υιοθέτηση του ευρώ

Η ΚΤΚ συμμετείχε στην Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία προεδρευόταν από τον Υπουργό Οικονομικών και στη Συντονιστική Επιτροπή ΚΤΚ – Υπουργείου Οικονομικών, η οποία προεδρευόταν από το Διοικητή της ΚΤΚ, καθώς και στην Κοινή Επικοινωνιακή Επιτροπή. Είχαν, επίσης, συσταθεί και δραστηριοποιηθεί τρεις ειδικές επιτροπές στην ΚΤΚ. Οι τρεις αυτές επιτροπές, τα μέλη των οποίων διορίστηκαν από το Διοικητή στις 18 Ιανουαρίου 2005, ήταν:

- Συντονιστική Επιτροπή της ΚΤΚ για την εισαγωγή του ευρώ. Απαρτίζεται από ανώτερα στελέχη της ΚΤΚ και προεδρεύεται από το Διοικητή
- Τεχνική Επιτροπή της ΚΤΚ. Συντονίζει και προωθεί τα τεχνικά θέματα για τη μετάβαση από τη λίρα στο ευρώ, με τη συμμετοχή εκπροσώπων όλων των διευθύνσεων της ΚΤΚ
- Επικοινωνιακή Επιτροπή της ΚΤΚ. Συνεργάζεται με την Κοινή Επικοινωνιακή Επιτροπή, ιδίως για τον καταρτισμό και την υλοποίηση του εθνικού στρατηγικού σχεδίου επικοινωνίας για την υιοθέτηση του ευρώ

Στελέχη της ΚΤΚ συμμετείχαν επίσης σε επιτροπές της ΕΕ και του ΕΣΚΤ, οι οποίες ασχολούνται με θέματα σχετικά με την υιοθέτηση του ευρώ.

12.1.3. Προπαρασκευαστικό έργο της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

(α) Νομικά θέματα

Νομική σύγκλιση

Για την επίτευξη της νομικής σύγκλισης, που αποτελούσε προϋπόθεση για την υιοθέτηση του ευρώ (βλ. παράρτημα Ι), η ΚΤΚ ετοίμασε νομοσχέδιο για τροποποίηση των περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμων του 2002 και 2003. Το νομοσχέδιο αποσκοπούσε στη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας με τη Συνθήκη και το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών. Οι ασυμβατότητες τις οποίες επεσήμαναν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και

η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στις εκθέσεις για τη σύγκλιση του 2004 θα διορθώνονταν με το υπό αναφορά νομοσχέδιο. Πιο συγκεκριμένα, με το νομοσχέδιο θα τροποποιούνταν ή θα διαγράφονταν ορισμένες πρόνοιες των περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμων του 2002 και 2003 που αφορούσαν κυρίως τους πιο κάτω τομείς, οι οποίοι εμπίπτουν στη δικαιοδοσία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας:

- Νομισματική πολιτική
- Συναλλαγματική πολιτική
- Έκδοση τραπεζογραμμάτων και κερμάτων
- Λογιστικές αρχές για τον καταρτισμό των οικονομικών καταστάσεων της ΚΤΚ που υποβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Θα τροποποιείτον, επίσης, η πρόνοια για τη νομισματική μονάδα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το νομοσχέδιο υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με την οποία έγινε η σχετική διαβούλευση, και, αφού διαμορφωνόταν υπό το φως της γνώμης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, θα υποβαλλόταν στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση και κατάθεση στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Άλλες νομικές προσαρμογές

Οι αρμόδιες υπηρεσίες της ΚΤΚ προέβησαν σε προκαταρκτική μελέτη και για τυχόν άλλες νομικές προσαρμογές ενόψει της υιοθέτησης του ευρώ. Εξετάστηκαν ιδιαίτερα οι νόμοι που αφορούσαν άμεσα τις αρμοδιότητες της ΚΤΚ καθώς και οι οδηγίες, που είχε εκδώσει η ΚΤΚ, και καταγράφηκαν προκαταρκτικές εισηγήσεις για τροποποιήσεις. Επιπρόσθετα, η ΚΤΚ συμμετείχε ενεργά στην ετοιμασία του Γενικού Νόμου με τον οποίο στοχευόταν η προσαρμογή του κυπριακού νομικού κώδικα σε θέματα που αφορούσαν την υιοθέτηση του ευρώ ως της νομισματικής μονάδας της Κύπρου.

(β) Τεχνική προετοιμασία για την εισαγωγή του ευρώ

Τον Απρίλιο του 2005 η Τεχνική Επιτροπή της ΚΤΚ κατάρτισε εσωτερικό σχέδιο δράσης στο οποίο καταγραφήκαν οι ενέργειες της ΚΤΚ για τεχνικά θέματα, σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ. Το σχέδιο εγκρίθηκε από τη Συντονιστική Επιτροπή της ΚΤΚ και άρχισε η υλοποίησή του από τα αρμόδια Τμήματα και Υπηρεσίες της ΚΤΚ. Το σχέδιο περιελάμβανε μεταξύ άλλων, την εισαγωγή τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ, την προσαρμογή των συστημάτων πληρωμών και του λογιστικού συστήματος της ΚΤΚ.

Με στόχο την αξιοποίηση της ελλαδικής εμπειρίας στα θέματα αυτά, η ΚΤΚ σύναψε πρόγραμμα διδυμοποίησης με την Τράπεζα της Ελλάδος. Το πρόγραμμα υιοθετήθηκε και στηρίχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπου αφορούσε την παροχή τεχνικής βοήθειας για την τεχνική προετοιμασία για την εισαγωγή του ευρώ, καθώς και για την ενημερωτική εκστρατεία της ΚΤΚ.

Τεχνική προετοιμασία για την εισαγωγή τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ

Η ΚΤΚ κατάρτισε αναλυτικό σχέδιο εισαγωγής τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ. Το σχέδιο αυτό περιελάμβανε τα βασικά στοιχεία, δεδομένα και προαπαιτούμενα της φυσικής εισαγωγής του ευρώ.

Συστήματα πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών

Συστήματα Πληρωμών Μεγάλης Αξίας TARGET2 – Διευρωπαϊκό αυτοματοποιημένο σύστημα ταχείας μεταφοράς κεφαλαίων σε συνεχή χρόνο

Η ΚΤΚ συμπεριλήφθηκε στην πρώτη ομάδα σύνδεσης με το σύστημα TARGET2 (19 Νοεμβρίου 2007) και, συνεπώς αποτέλεσε μέλος του συστήματος αυτού κατά την υιοθέτηση του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008). Από την ημερομηνία αυτή, όλες οι πράξεις που μέχρι χθές διενεργούνταν και διακανονίζονταν μέσω του Συστήματος Πληρωμών Μεγάλης Αξίας τυγχάνουν χειρισμού και διεκπεραίωσης μέσω του TARGET2. Για τη διεκπεραίωση των πράξεων της κοινής νομισματικής πολιτικής και για άλλες πληρωμές μεγάλης αξίας, το Ευρωσύστημα χρησιμοποίησε το σύστημα TARGET, το οποίο αναμενόταν να αντικατασταθεί από το νέο σύστημα TARGET2. Ωστόσο, επειδή το σύστημα TARGET2 πιθανόν να μην ήταν έτοιμο κατά την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ από την Κύπρο, η ΚΤΚ προετοιμάστηκε, επίσης, για εναλλακτική σύνδεση με το υφιστάμενο σύστημα TARGET.

Κυπριακό Γραφείο Συμψηφισμού – Προσαρμογή συστήματος εκκαθάρισης επιταγών

Από την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008), δεν εκδίδονται πλέον επιταγές σε κυπριακές λίρες αλλά σε ευρώ, και το σύστημα εκκαθάρισης επιταγών έχει προσαρμοστεί ανάλογα. Τα ποσά των επιταγών που εκδοθήκαν σε λίρες κατά τους τελευταίους μήνες του 2007 και θα παρουσιαζόντουσαν για πληρωμή μετά την 1η Ιανουαρίου 2008, πληρώνονταν σε ευρώ, – σύμφωνα με την τιμή μετατροπής που καθορίστηκε από τα αρμόδια όργανα της ΕΕ και στρογγυλοποιημένα στο πλησιέστερο σεντ – για ορισμένη χρονική περίοδο εντός του 2008. Συνεπώς, για ορισμένη περίοδο το Κυπριακό Γραφείο Συμψηφισμού επιταγών χειρίστηκε επιταγές τόσο σε ευρώ (με ημερομηνία έκδοσης κατά ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2008) όσο και επιταγές σε λίρες (με ημερομηνία έκδοσης πριν την 1η Ιανουαρίου 2008).

Το Κυπριακό Γραφείο Συμψηφισμού σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Τραπεζών μελέτησε τις τεχνικές, διαδικαστικές και νομικές πτυχές της εκκαθάρισης και πληρωμής των επιταγών σε ευρώ και σε λίρες.

Πράξεις νομισματικής πολιτικής

Οι κυριότερες πράξεις που διενήργησε η ΚΤΚ για την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής ήταν οι πράξεις ανοικτής αγοράς μέσω δημοπρασιών για αντιστρεπτέες συναλλαγές με σκοπό την παροχή (ή απορρόφηση) ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα. Αντισυμβαλλόμενοι της ΚΤΚ για τις πράξεις αυτές ήταν τα πιστωτικά ιδρύματα. Η ΚΤΚ επεξεργάστηκε νομικά έγγραφα (υπό τη μορφή προτύπων συμβάσεων) για τις πράξεις αυτές. Για πιστοδοτικές πράξεις απαιτείτον επαρκής εξασφάλιση και τα περιουσιακά στοιχεία που ήταν αποδεκτά ως εξασφάλιση καθορίστηκαν με βάση κριτήρια που είχε θέσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η ΚΤΚ προγραμμάτισε την ανάπτυξη συστήματος διαχείρισης εξασφαλίσεων, σύμφωνα με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Με την υιοθέτηση του ευρώ, η ΚΤΚ εφάρμοσε επίσης τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ΕΚΤ/2003/9 για την τήρηση ελάχιστων αποθεματικών των πιστωτικών ιδρυμάτων. Στα πλαίσια της προετοιμασίας για εφαρμογή του κανονισμού αυτού, την 1η Ιανουαρίου 2006, τέθηκε σε εφαρμογή η Οδηγία για την Τήρηση Ελάχιστων Αποθεματικών στην ΚΤΚ (Κ.Δ.Π. 510/2005), η οποία υιοθετούσε, σε μεγάλο βαθμό, τις πρόνοιες του Κανονισμού ΕΚΤ/2003/9.

Η ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ συνεπαγόταν και αυξημένες υποχρεώσεις της ΚΤΚ για υποβολή στατιστικών στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, σύμφωνα με τους κανονισμούς και τις κατευθυντήριες γραμμές της, που δεσμεύουν

τις κεντρικές τράπεζες των χωρών της ζώνης του ευρώ. Επίσης η ΚΤΚ (καθώς και οι κεντρικές τράπεζες των άλλων νέων χωρών μελών της ΕΕ που εντάχθηκαν στη ζώνη του ευρώ) υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εναρμονισμένα στατιστικά στοιχεία για την περίοδο 2004-2007.

Στα πλαίσια της προετοιμασίας για τον καταρτισμό των απαιτούμενων στατιστικών στοιχείων, η ΚΤΚ εξέδωσε τον Αύγουστο του 2005 νέα Οδηγία για τη Μηνιαία Λογιστική Κατάσταση των Νομισματικών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, η οποία ενσωμάτωνε τις πρόνοιες του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ΕΚΤ/2001/13. Η ΚΤΚ είχε επίσης ετοιμάσει την αναγκαία υποδομή για την εφαρμογή νέου συστήματος συλλογής και καταρτισμού στοιχείων για το ισοζύγιο πληρωμών και τη διεθνή επενδυτική θέση της Κύπρου, σύμφωνα με τις πρόνοιες της κατευθυντήριας γραμμής ΕΚΤ/2004/15.

γ) Ενημέρωση του κοινού για την εισαγωγή του ευρώ

Η Επικοινωνιακή Επιτροπή της ΚΤΚ συνέβαλε ουσιαστικά στον καταρτισμό του εθνικού στρατηγικού σχεδίου επικοινωνίας για την υιοθέτηση του ευρώ, το οποίο άρχισε να εφαρμόζεται από τον Ιούνιο του 2006.

Στη διάρκεια του 2005, ο Διοικητής και άλλα ανώτερα στελέχη της ΚΤΚ έδωσαν διαλέξεις και συνεντεύξεις σχετικά με την ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ και συναντήθηκαν με στελέχη τραπεζών καθώς και με τα μέλη επαγγελματικών οργανώσεων και συνδέσμων. Η ενημερωτική προσπάθεια συνεχίστηκε και εντατικοποιήθηκε ενόσω πλησίαζε η ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ, στη βάση της κοινής επικοινωνιακής πολιτικής που ετοιμάστηκε σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, με τη συνδρομή και καθοδήγηση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία υπογράφηκε συμφωνία συγχρηματοδότησης του επικοινωνιακού προγράμματος.

12. 2. Τραπεζικός τομέας

Λόγω της φύσης των εργασιών του, ο τραπεζικός τομέας διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στο έργο της εισαγωγής του ευρώ στην Κύπρο. Ο Σύνδεσμος Εμπορικών Τραπεζών και η Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών συμμετείχαν στην Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή μαζί με τους άλλους εμπλεκόμενους φορείς.

Με υπόδειξη της ΚΤΚ, ιδρύθηκαν ειδικές επιτροπές στις τράπεζες για το συντονισμό των εργασιών που απαιτούνταν για την προετοιμασία κάθε ιδρύματος. Κάθε τράπεζα είχε ορίσει «ευρωσυντονιστή», ο οποίος λειτουργούσε ως σύνδεσμος με την ΚΤΚ, μεταφέροντας από και προς την ΚΤΚ απόψεις, και ενεργούσε για υλοποίηση των αποφάσεων που λαμβάνονταν στα πλαίσια της αναγκαίας συνεργασίας των τραπεζών και της ΚΤΚ.

Οι συναντήσεις με τους ευρωσυντονιστές κάλυπταν διάφορα θέματα που αφορούσαν τον τραπεζικό τομέα και γίνονταν με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων, την επίλυση προβλημάτων και τη λήψη αποφάσεων για την όσο το δυνατό πιο άρτια προετοιμασία για τη μετάβαση από τη λίρα στο ευρώ.

12.2.1. Τράπεζες

Η υιοθέτηση του ευρώ επηρέασε όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών και προϋπέθετα, μεταξύ άλλων, ουσιαστικές προσαρμογές των λογιστικών συστημάτων

και των συστημάτων πληροφορικής της κάθε τράπεζας. Η έγκαιρη προετοιμασία των τραπεζών είχε ουσιαστική σημασία για την ομαλή υιοθέτηση του ευρώ στην Κύπρο. Ταυτόχρονα, με την κατάλληλη προετοιμασία, οι τράπεζες, ως επιχειρήσεις, ήταν σε θέση να περιορίσουν το κόστος προσαρμογής, αλλά και να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις ανταγωνιστικές προκλήσεις από την υιοθέτηση του ευρώ και να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες της τεράστιας ενιαίας αγοράς της ζώνης του ευρώ.

Ο ρόλος των τραπεζών στη μετάβαση από την κυπριακή λίρα στο ευρώ συνιστάτον κυρίως στα ακόλουθα:

- Συμβολή στο έργο της εισαγωγής στην οικονομία τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ

Οι τράπεζες, σε συνεργασία με την ΚΤΚ, είχαν ουσιαστικό ρόλο στον προεφοδιασμό με τραπεζογραμματία και κέρματα ευρώ και στην απόσυρση των κυπριακών λιρών.

- Μετατροπή τραπεζικών λογαριασμών από λίρες σε ευρώ.

Την ημέρα υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008) όλοι οι λογαριασμοί (τρεχούμενοι, ταμειευτηρίου, προθεσμίας πιστωτικών διευκολύνσεων, κλπ), που τηρούνταν σε κυπριακές λίρες μετατράπηκαν αυτόματα σε λογαριασμούς σε ευρώ, χωρίς οποιαδήποτε χρέωση για τον πελάτη. Το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού μετατράπηκε αυτόματα σε ευρώ (όπως προβλέπουν οι κανονισμοί της ΕΕ), σύμφωνα με την τιμή μετατροπής της λίρας σε ευρώ που θα καθορίστηκε από το Συμβούλιο της ΕΕ.

- Προσαρμογή άλλων μέσων πληρωμών (πέραν των μετρητών)

Επιταγές

Από την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου, 2008), δεν είναι νομικά δυνατή η έκδοση επιταγών σε κυπριακές λίρες. Οι τράπεζες φρόντισαν να προμηθεύσουν έγκαιρα τους πελάτες τους, που διατηρούσαν τρεχούμενους λογαριασμούς, με βιβλιάρια επιταγών με λεκτικό σε ευρώ.

Ηλεκτρονικές κάρτες

Από την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008), όλες οι συναλλαγές με χρήση ηλεκτρονικών καρτών (χρεωστικών ή πιστωτικών) έγιναν σε ευρώ.

Εμβάσματα

Από την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008), όλα τα συστήματα εντολών πληρωμών μέσω εμβασμάτων που λειτουργούσαν στην Κύπρο χειρίζονται εμβάσματα μόνο σε ευρώ.

Σταθερές εντολές (standing orders, direct debits)

Σύμφωνα με την αρχή της συνέχειας των συμβάσεων, οι σταθερές εντολές συνεχίζουν να ισχύουν με τους ίδιους όρους (εκτός αν τροποποιηθούν ή ανακληθούν από τους εντολείς). Τα ποσά των σταθερών εντολών μετατραπήκαν αυτόματα από λίρες σε ευρώ, σύμφωνα με την τιμή μετατροπής που καθορίστηκε από τα αρμόδια όργανα της ΕΕ.

12.2.2. Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα

Για τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα ίσχυαν γενικά όσα αναφέρονται πιο πάνω για τις τραπεζικές εργασίες. Επιπλέον, για τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα, η ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ σύμπεπτε με την έναρξη της εφαρμογής των απαιτήσεων της κωδικοποιημένης τραπεζικής οδηγίας της ΕΕ (2000/12/ΕΚ), που αφορούσε ιδίως την κεφαλαιακή επάρκεια. Τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα είχαν αρχίσει να προετοιμάζονται για να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τις προκλήσεις των αλλαγών αυτών και να συμβάλουν στην επιτυχή υιοθέτηση του ευρώ στην Κύπρο.

12.3 Ασφάλειες

Ο τομέας των ασφαλειών ως τομέας θεσμικών επενδύσεων επηρεάστηκε από τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος αλλά και από τη λειτουργία του Χρηματιστηρίου.

Η Υπηρεσία Ελέγχου Ασφαλιστικών Εταιρειών έχει αρμοδιότητα να εφαρμόζει τη ασφαλιστική νομοθεσία. Πολλές διατάξεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας ανέφεραν ποσά σε κυπριακές λίρες τα οποία θα έπρεπε να αντικατασταθούν με ευρώ. Ταυτόχρονα το ίδιο ίσχυε και για τα διάφορα έντυπα, που είχαν εκδοθεί δυνάμει της νομοθεσίας, όπου τα ποσά θα έπρεπε να αντικατασταθούν με ευρώ.

Παράλληλα οι ασφαλιστικές εταιρείες με τη εισαγωγή του ευρώ θα πρέπει να πραγματοποιήσουν τις αναγκαίες αλλαγές όπως:

- Προσαρμογές στα νέα ασφαλιστήρια συμβόλαια
- Μεταβολές σε όλα τα έντυπα των ασφαλιστικών εταιρειών
- Μεταβολές στο δίκτυο των πωλήσεων
- Προσαρμογές των αποζημιώσεων, προμηθειών, ασφαλίσεων και λοιπών πληρωμών από και προς τις ασφαλιστικές εταιρείες
- Αλλαγές στα λογιστικά και λογισμικά προγράμματα των εταιρειών
- Εκπαίδευση και ενημέρωση του προσωπικού
- Μεταβολή της επενδυτικής πολιτικής των ασφαλιστικών εταιρειών.¹⁹

¹⁹ Τραπεζικός Τομέας

12.4. Κεφαλαιαγορά

Αναφορικά με την προσαρμογή, η οποία έπρεπε να γίνει τόσο στο Χρηματιστήριο Κύπρου όσο και στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για την υιοθέτηση του ευρώ, αυτή περιελάμβανε τις ακόλουθες δράσεις:

- Προσαρμογή των μηχανογραφημένων συστημάτων τους όσον αφορά τα συστήματα παρακολούθησης των χρηματιστηριακών αλλαγών, του αρχείου τους και του λογιστικού τους συστήματος
- Αναθεώρηση όλων των εντύπων, ετήσιων συναλλαγών κ.τ.λ
- Αναθεώρηση των σχετικών νόμων και κανονισμών της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς
- Αναθεώρηση των εγκυκλίων και ανακοινώσεων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς²⁰

ΠΗΓΕΣ:

www.centralbank.gov.cy

www.pio.gov.cy

www.cysec.gov.cy

²⁰ Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς

13. ΣΧΕΔΙΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΚΕΡΜΑΤΩΝ

13.1. Το ενιαίο νόμισμα: τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ

Τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά την 1η Ιανουαρίου, 2002, στις 12 χώρες της ζώνης του ευρώ (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Φινλανδία). Στην Κύπρο στοχεύονταν να τεθούν σε κυκλοφορία την ημέρα υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008), αντικαθιστώντας την κυπριακή λίρα.

Τα τραπεζογραμμάτια ευρώ είναι πανομοιότυπα για όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι κεντρικές τράπεζες των χωρών της ζώνης του ευρώ μπορούν να εκδίδουν τέτοια τραπεζογραμμάτια. Υπάρχουν 7 αξίες: 5, 10, 20, 50, 100, 200 και 500 ευρώ.

Στα κέρματα υπάρχουν 8 αξίες: 1, 2, 5, 10, 20 και 50 σεντ, και 1 και 2 ευρώ. Η μία όψη των κερμάτων είναι κοινή και πανομοιότυπη για όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ, ενώ η άλλη όψη έχει παραστάσεις που σχετίζονται με την ταυτότητα της κάθε χώρας. Ανεξάρτητα από τις παραστάσεις των εθνικών όψεων, τα κέρματα ευρώ κυκλοφορούν σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ και είναι υποχρεωτική η αποδοχή τους στις συναλλαγές.²¹

13.2. Βασικές πτυχές του σχεδίου εισαγωγής τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ

Τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ θα τίθονταν σε κυκλοφορία την ημέρα υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008) και θα ήταν το νομίμως κυκλοφορούν χρήμα στην Κυπριακή Δημοκρατία, αντικαθιστώντας την κυπριακή λίρα, όπως και έγινε. Την ευθύνη για την εισαγωγή των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ στην Κύπρο είχε η ΚΤΚ, ως νομισματική αρχή. Η ΚΤΚ είχε αρχίσει τις αναγκαίες προπαρασκευαστικές ενέργειες. Για την επιτυχία του πολύπλοκου αυτού έργου, υπήρξε επίσης, συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς, και ιδιαίτερα τους ακόλουθους:

- Τράπεζες και συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα
- Επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου
- Μεταφορείς ασφαλείας
- Ιδιοκτήτες χρηματοδεκτών
- Αστυνομία.

Η ΚΤΚ κατάρτισε σχέδιο εισαγωγής τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ. Το σχέδιο αυτό περιγράφει τα βασικά στοιχεία της φυσικής εισαγωγής του ευρώ, που είναι:

- Έγκαιρη εξασφάλιση ικανοποιητικών ποσοτήτων τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ, συνολικά αλλά και για κάθε αξία

²¹ Το ευρώ

- Διοχέτευση έγκαιρα – πριν την ημέρα εισαγωγής του ευρώ – στο τραπεζικό σύστημα των αναγκαίων ποσοτήτων ευρώ και, μέσω του τραπεζικού συστήματος, εφοδιασμός των επιχειρήσεων (προεφοδιασμός, υπο-προεφοδιασμός)
- Προσαρμογή των αυτόματων ταμειακών μηχανών (ΑΤΜ) και των χρηματοδεκτών, έτσι ώστε το κοινό να μπορεί γρήγορα (από την πρώτη μέρα κυκλοφορίας) να πάρει ευρώ και να είναι σε θέση να τα χρησιμοποιήσει
- Απόσυρση της κυπριακής λίρας (τραπεζογραμμάτων και κερμάτων).

Για τα θέματα αυτά χρειάστηκε συστηματική προετοιμασία, συνεργασία και συντονισμός των εμπλεκόμενων φορέων. Προς αυτή την κατεύθυνση έγιναν συναντήσεις και διαβουλεύσεις των αρμόδιων στελεχών της ΚΤΚ με εκπροσώπους των τραπεζών και της Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών, για την οριστικοποίηση διάφορων πτυχών της φυσικής εισαγωγής του ευρώ.

13.2.1. Εθνικές όψεις των κερμάτων ευρώ

Αποφασίστηκε, ότι θα υπάρχουν τρεις διαφορετικές παραστάσεις στις εθνικές όψεις των κερμάτων, μια για τις μικρές (€0,01, €0,02 και €0,05), μια για τις μεσαίες (€0,10, €0,20 και €0,50) και μια για τις μεγάλες αξίες (€1, €2). Η ΚΤΚ, μετά από συστάσεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τα Σχέδια Τραπεζογραμμάτων και Κερμάτων, επέλεξε τα ακόλουθα τρία θέματα τα οποία αναφέρονταν στον πολιτισμό, την ιστορία και τη φύση της Κύπρου: το ειδώλιο από τον Πωμό, το καράβι της Κερύνειας και το αγρινό.

Στις 26 Ιουλίου, 2005, η ΚΤΚ προκήρυξε καλλιτεχνικό διαγωνισμό για τις εθνικές όψεις των κερμάτων ευρώ. Τελευταία ημέρα συμμετοχής ήταν η 14η Οκτωβρίου, 2005. Υπήρξαν 46 συμμετοχές από 37 καλλιτέχνες. Η Συμβουλευτική Επιτροπή για τα Σχέδια Τραπεζογραμμάτων και Κερμάτων αξιολόγησε τις προτάσεις και υπέβαλε εισήγηση προς το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΤΚ, το οποίο προέβη στην επιλογή των σχεδίων που θα εμφανίζονταν στις εθνικές όψεις. Ακολούθησε διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έγκρισή τους από το Υπουργικό Συμβούλιο.

13.2.2. Αναγκαίες ποσότητες τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ

Η ΚΤΚ έκανε προκαταρκτικές εκτιμήσεις και μερίμνησε έγκαιρα για την εξασφάλιση των αναγκαίων ποσοτήτων τραπεζογραμμάτων και για την κοπή κερμάτων ευρώ. Το θέμα των αναγκαίων ποσοτήτων ήταν υπό διαρκή παρακολούθηση και γινόντουσαν αναπροσαρμογές όταν απαιτείτον.

Όσον αφορά τα τραπεζογραμμάτια, σύμφωνα με τις προκαταρκτικές εκτιμήσεις, θα χρειαζόντουσαν αρκετά εκατομμύρια τεμάχια διάφορων αξιών για την κυκλοφορία και για απόθεμα διοικητικής μέριμνας (logistical stocks). Για τις μεγάλες αξίες των €100, €200 και €500 ευρώ δεν αναμενοταν άμεσα μεγάλη ζήτηση, αλλά θα εξασφαλιζόντουσαν λογικές ποσότητες για κάθε ενδεχόμενο.

Προγραμματίστηκε, επίσης η κοπή μερικών εκατοντάδων εκατομμυρίων τεμαχίων κερμάτων ευρώ όλων των αξιών. Οι ποσότητες αυτές κρίθηκαν αναγκαίες, με βάση τις μελέτες του EMI και τις εμπειρίες των 12 χωρών μελών της ευρωζώνης, για αντικατάσταση των κερμάτων σε κυκλοφορία και τη δημιουργία του απαραίτητου διοικητικού αποθέματος.

Η ΚΤΚ μερίμνησε επίσης, για την επάρκεια και την ασφάλεια χώρων φύλαξης των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων.

13.2.3. Προεφοδιασμός με ευρώ

Για να είναι δυνατή η ευρεία χρήση του ευρώ από την πρώτη ημέρα κυκλοφορίας του (1η Ιανουαρίου 2008), ήταν αναγκαίο να εφοδιαστούν έγκαιρα οι τράπεζες και ορισμένες επιχειρήσεις με ικανοποιητικές ποσότητες τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ, έτσι ώστε να είναι έτοιμες να εξυπηρετήσουν τους πελάτες τους από την πρώτη ημέρα.

Προεφοδιασμός τραπεζών και συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων

Η ΚΤΚ επεξεργαζόταν, σε συνεννόηση με τις τράπεζες και την Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών (που είχε την ευθύνη για τις εργασίες των συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων) τις σχετικές διευθετήσεις για προεφοδιασμό με ευρώ. Η κλίμακα και το χρονοδιάγραμμα του προεφοδιασμού θα οριστικοποιούνταν, αφού τυχαίναν τελικού καθορισμού οι ακόλουθες παράμετροι:

- απαιτούμενες ποσότητες για την ομαλή μετάβαση στο ευρώ
- μεταφορικά μέσα
- αποθηκευτικοί χώροι
- σχετικές νομικές ρυθμίσεις.

Ο προεφοδιασμός πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο Οκτωβρίου – Δεκεμβρίου 2007.

Υπό-Προεφοδιασμός επιχειρήσεων

Με τη σειρά τους, οι τράπεζες και τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα εφοδίασαν επιχειρήσεις με ευρώ, ιδιαίτερα τις επιχειρήσεις που ασχολούνταν με λιανικό εμπόριο, για να είναι σε θέση να δίνουν ρέστα μόνο σε ευρώ από την πρώτη μέρα της κυκλοφορίας του (1η Ιανουαρίου 2008). Οι επιχειρήσεις κλήθηκαν έγκαιρα να προβούν σε εκτίμηση των αναγκών τους σε τραπεζογραμμάτια και κέρματα και να κάνουν διευθετήσεις για την εξασφάλισή τους. Η Κεντρική Τράπεζα εκπόνησε σχετικό πρόγραμμα το οποίο κάλυπτε την ετοιμασία ειδικών συσκευών κερμάτων για επιχειρήσεις, τις ειδικές ρυθμίσεις και δεσμεύσεις που θα διέπουν τον υπο-προεφοδιασμό, τις αναγκαίες ποσότητες, κλπ.

Υπο-προεφοδιασμός κοινού

Υπο-προεφοδιασμός του κοινού με τραπεζογραμμάτια δε έγινε. Το κοινό όμως α προεφοδιάστηκε με συσκευασίες εξοικείωσης “starter packs” που περιείχαν αριθμό κερμάτων, προς διευκόλυνση των συναλλαγών κατά τις πρώτες μέρες κυκλοφορίας του νέου νομίσματος. Η διάθεση των “starter packs” γινόταν από την Κεντρική Τράπεζα, τις εμπορικές τράπεζες και τα ΣΠΙ. Το κοινό προμηθεύτηκε μετρητά σε ευρώ από τα ταμεία των τραπεζών και τις ΑΤΜς, από την 1.1.2008 καθώς και από τις επιχειρήσεις, κυρίως λιανικού εμπορίου, ως ρέστα.

13.2.4. Προσαρμογή αυτόματων ταμειακών μηχανών και κερματοδεκτών

Σήμερα λειτουργούν στην Κύπρο περίπου 425 αυτόματες ταμειακές μηχανές (ΑΤΜς) που τροφοδοτούνται με τραπεζογραμμάτια από τις τράπεζες. Οι ΑΤΜς ήταν ένα σημαντικό μέσο διοχέτευσης μετρητών στο κοινό και, γι αυτό ρυθμίστηκαν για να δίνουν μόνο ευρώ από την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008). Για διευκόλυνση των συναλλαγών στο αρχικό στάδιο της εισαγωγής του ευρώ, υπήρξαν διευθετήσεις ώστε οι ΑΤΜς να δίνουν μικρής αξίας τραπεζογραμμάτια (€10 και €20 και € 50).

Οι διάφορες συσκευές που δέχονται μετρητά, π.χ. χρηματοδέκτες σε σταθμούς βενζίνης, παρκόμετρα, τηλέφωνα και μηχανές καφέ, ρυθμιστήκαν επίσης για να δέχονται τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ το συντομότερο δυνατό μετά την κυκλοφορία τους (1η Ιανουαρίου 2008). Η ρύθμιση των συσκευών συνεπαγόταν κόστος για τις επιχειρήσεις ή τους οργανισμούς που τις διέθεταν, όμως η γρήγορη ρύθμισή τους βοήθησε τις επιχειρήσεις να διατηρήσουν ή και να αυξήσουν τις εισπράξεις τους. Ευθύνη για τη ρύθμιση των συσκευών αυτών είχαν οι επιχειρήσεις, οι οποίες επωμιστήκαν και το κόστος μετατροπής τους.

13.2.5. Περίοδος παράλληλης κυκλοφορίας κυπριακών λιρών και ευρώ (1-31 Ιανουαρίου 2008)

Από την ημέρα υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008) τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ είναι το νομίμως κυκλοφορούν χρήμα στην Κύπρο, αντικαθιστώντας την κυπριακή λίρα. Για περίοδο ενός μηνός (1-31 Ιανουαρίου 2008) τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε κυπριακές λίρες δεν έχασαν την ιδιότητα του νομίμως κυκλοφορούντος χρήματος και συνέχισαν να κυκλοφορούν παράλληλα με το ευρώ. Η διευθέτηση αυτή έγινε για διευκόλυνση των συναλλαγών του κοινού και για την ομαλή μετάβαση από τη λίρα στο ευρώ.

Πιο συγκεκριμένα, στην περίοδο παράλληλης κυκλοφορίας (1-31 Ιανουαρίου 2008) μετρητά σε κυπριακές λίρες συνέχισαν να κυκλοφορούν παράλληλα με το ευρώ και γίνονταν αποδεκτά για πληρωμές. Όμως, οι πληρωμές με επιταγές, κάρτες ή άλλα μέσα εκτός των μετρητών γινόντουσαν αποκλειστικά σε ευρώ από την 1η Ιανουαρίου, 2008. Οι επιχειρήσεις (π.χ. καταστήματα) έδιναν ρέστα σε ευρώ (έστω και αν ο αγοραστής είχε πληρώσει με μετρητά σε λίρες). Οι αναλήψεις μετρητών από τις τράπεζες (ταμεία ή ΑΤΜς) γινόντουσαν μόνο σε ευρώ. Το κοινό μπορούσε επίσης να προμηθεύεται ευρώ από την ΚΤΚ.

Στη διάρκεια της περιόδου παράλληλης κυκλοφορίας οι συναλλαγές με πληρωμή μετρητών σε λίρες άρχισαν να μειώνονται με γοργό ρυθμό, ενώ οι συναλλαγές σε ευρώ αυξάνονταν, έτσι ώστε μέχρι το τέλος της περιόδου αυτής να μπορούσε να επιτευχθεί η μετάβαση από τη λίρα στο ευρώ σε μεγάλο βαθμό.

Για περίοδο έξι μηνών από την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ, οι τράπεζες (και τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα) θα ανταλλάσσουν τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε κυπριακές λίρες με ευρώ, χωρίς χρέωση μέχρι £1.000 σε τραπεζογραμμάτια και £50 σε κέρματα ανά πρόσωπο. Η ΚΤΚ θα συνεχίσει να ανταλλάζει λίρες με ευρώ, χωρίς χρέωση, για μεν τα τραπεζογραμμάτια για περίοδο 10 ετών (μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2017) για δε τα κέρματα για περίοδο δύο ετών (μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2009).

Η ανταλλαγή θα γίνεται με βάση την τιμή μετατροπής της λίρας σε ευρώ η οποία θα καθορίστηκε από τα αρμόδια όργανα της ΕΕ.²²

13.2.6. Απόσυρση κυπριακών λιρών (τραπεζογραμμάτων και κερμάτων)

Από την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ (1η Ιανουαρίου 2008), οι τράπεζες κατακρατούν όλες τις κυπριακές λίρες για παράδοση στην ΚΤΚ. Για να διευκολυνθεί η όλη διαδικασία, το κοινό παροτρύνθηκε, μέσω της επικοινωνιακής πολιτικής, να καταθέσει σε τραπεζικούς λογαριασμούς τα μη απαραίτητα μετρητά του σε λίρες, ή να τα χρησιμοποιήσει στις συναλλαγές του, αρκετά πριν την 1η Ιανουαρίου 2008.

Για να γίνει γρήγορα και ομαλά η απόσυρση των κυπριακών λιρών, απαιτήθηκε προγραμματισμός σε συνεργασία με τις τράπεζες, τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα, τις επιχειρήσεις, τους μεταφορείς ασφάλειας και την Αστυνομία. Η ΚΤΚ επεξεργάστηκε διευθετήσεις για παραλαβή, ασφαλή αποθήκευση και καταστροφή των κυπριακών λιρών που θα αποσύρονται από την κυκλοφορία. Όσον αφορά τα τραπεζογραμμάτια, η ΚΤΚ έχει εφοδιαστεί με σύγχρονες και μεγάλης δυναμικότητας μηχανές ελέγχου αυθεντικότητας, καταμέτρησης και καταστροφής τραπεζογραμμάτων. Για τα κέρματα η ΚΤΚ επεξεργάστηκε ειδικές διευθετήσεις με χρήση ακυρωτικών μηχανών που εγκαταστάθηκαν σε ειδικό κέντρο, το οποίο δημιουργήθηκε για το σκοπό αυτό. Λαμβάνοντας υπόψη τον πρόσθετο όγκο εργασίας για την απόσυρση των λιρών αλλά και για τον προεφοδιασμό με ευρώ, η ΚΤΚ επεξεργάστηκε τον καταρτισμό και την εφαρμογή ειδικού προγράμματος δράσης.²³

ΠΗΓΕΣ

www.centralbank.gov.cy

www.ecb.eu

www.ecb.int/

²² Μετάβαση στο ευρώ σε φυσική μορφή

²³ Ευρώ Νόμισμα Ευρώ/Τραπεζογραμμάτια/Κέρματα /Σχέδια Εθνικής Όψης Κυπριακών Κερμάτων Ευρώ/Απονομισματοποιηθέντα Τραπεζογραμμάτια και Κέρματα

14. ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Με την υιοθέτηση του ευρώ η Κύπρος έχει καταστεί μέλος της ομάδας των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ (Eurogroup), η οποία αποκτά συνεχώς μεγαλύτερη δύναμη και επιρροή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τις διάφορες πολιτικές της ΕΕ. Επίσης, η ένταξη της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στο ευρωσύστημα αναμένεται να αναβαθμίσει το ρόλο της Κύπρου στα οικονομικά και νομισματικά δρώμενα της ΕΕ.

Η ομαλή υιοθέτηση του ευρώ έχει αποτελέσει επίτευγμα με θετικές επιπτώσεις στο κύρος, την αξιοπιστία και την ευρωστία της οικονομίας της χώρας μας. Αντίθετα, τυχόν αναβολή της ένταξης στη ζώνη του ευρώ θα τίθεται εν αμφιβόλω την αξιοπιστία της συναλλαγματικής και οικονομικής μας πολιτικής και συνέπειας, με δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις, ιδιαίτερα καθόσον αφορά την αξία της κυπριακής λίρας.²⁴

Οφέλη:

- Η σύγκλιση των κυπριακών επιτοκίων με τα χαμηλότερα επιτόκια της ευρωζώνης και η συνεπαγόμενη μείωση του κόστους δανεισμού θα ωφελήσει τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις, το δημόσιο και γενικότερα την οικονομική μεγέθυνση.
- Η εξουδετέρωση του συναλλαγματικού κινδύνου σε συναλλαγές σε ευρώ και η συνεπαγόμενη μείωση του κόστους συναλλαγών και της αβεβαιότητας θα έχει ευνοϊκές επιδράσεις στις επενδύσεις.
- Η μεγαλύτερη διαφάνεια στις τιμές θα ενισχύσει τις συνθήκες ανταγωνισμού, γεγονός που θα ωφελήσει τα μέγιστα, ιδιαίτερα τους καταναλωτές. Οι Κύπριοι καταναλωτές θα μπορούν πλέον να συγκρίνουν άμεσα τις τιμές στην Κύπρο με εκείνες στο εξωτερικό, λαμβάνοντας τις βέλτιστες για τους ίδιους αποφάσεις. Οι Κύπριοι επιχειρηματίες θα μπορούν να αξιοποιούν καλύτερα τις ευκαιρίες της ενιαίας αγοράς.
- Η ευκολότερη πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίων της ευρωζώνης θα διευρύνει το φάσμα των επιλογών επένδυσης και δανεισμού, ιδιαίτερα για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις.
- Η ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας και η περαιτέρω ενδυνάμωση του σταθερού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, λόγω της εμπέδωσης των συνθηκών σταθερότητας των τιμών, καθώς και η ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης των διεθνών αγορών και των επενδυτών στην κυπριακή οικονομία, με θετικές προεκτάσεις στο ισοζύγιο πληρωμών, αποτελούν έμμεσα, αλλά πολύ σημαντικά και ουσιαστικά οφέλη για την κυπριακή οικονομία.
- Η συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ ενδυναμώνει τα κίνητρα για προώθηση των απαιτούμενων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, την περαιτέρω εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών (που θα διευκολύνει την άσκηση ουσιαστικής κοινωνικής πολιτικής σε περιόδους αντίξοων οικονομικών συνθηκών) και τη μεγαλύτερη αξιοποίηση των στόχων και προγραμμάτων της ΕΕ.²⁵

²⁴ PDF] Οφέλη και προκλήσεις από την υιοθέτηση του ευρώ στην Κύπρο

²⁵ Ομιλία Υπουργού Οικονομικών Ένταξη στη ζώνη του ευρώ _ Οφέλη και Προκλήσεις, .pdf

- Η υιοθέτηση του ευρώ ενισχύει τις προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας με ψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης και ποσοστά απασχόλησης σε συνθήκες κοινωνικής συνοχής.

Προκλήσεις:

- Απώλεια της δυνατότητας άσκησης αυτόνομης νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Θα πρέπει, όμως, να σημειωθεί ότι η Κύπρος ουδέποτε χρησιμοποίησε την ισοτιμία (υποτίμηση της λίρας) ως εργαλείο ανάκτησης ή ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, ακόμη και σε δύσκολες οικονομικές περιόδους (π.χ. μετά την τουρκική εισβολή και τον πόλεμο στον Κόλπο). Οπωσδήποτε, με την απώλεια της αυτόνομης νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, το βάρος για προσαρμογές μετατοπίζεται ακόμη περισσότερο στη δημοσιονομική πολιτική.
- Η αλλαγή νομίσματος αποτελεί ένα πολυσήμαντο και πολυδιάστατο έργο, στο οποίο εμπλέκονται, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, όλοι οι πολίτες και τα οργανωμένα επαγγελματικά και κοινωνικά σύνολα του τόπου. Απαιτείται σημαντική προετοιμασία για την εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων ευρώ, για την προσαρμογή των λογιστικών και λογισμικών προγραμμάτων του επιχειρηματικού και του δημόσιου τομέα και για την απαραίτητη ενημερωτική εκστρατεία. Η προετοιμασία αυτή συνεπάγεται και οικονομικό κόστος. Ωστόσο, πρέπει εμφαντικά να τονιστεί ότι η επιτυχής υιοθέτηση του ευρώ καθιστά την ανάληψη του πιο πάνω κόστους αμελητέα μπροστά στα σημαντικά οφέλη από τις προοπτικές που διανοίγονται για την κυπριακή οικονομία, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.
- Με την υιοθέτηση του ευρώ, τυχόν αδυναμία συμμόρφωσης της Κύπρου με τους όρους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα θέτει τη χώρα μας σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, η οποία πλέον θα συνεπάγεται κυρώσεις σε περίπτωση μη ανταπόκρισης στις συστάσεις του Συμβουλίου για τη διόρθωση του ελλείμματος. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι η υποχρέωση συμμόρφωσης με τις πρόνοιες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης υφίσταται, όπως και ο κίνδυνος να μπούμε στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, ανεξάρτητα από το αν ενταχθούμε στη ζώνη του ευρώ ή όχι. Περαιτέρω, τονίζεται ότι, σε περίπτωση αδυναμίας συμμόρφωσης με τις συστάσεις του Συμβουλίου της ΕΕ στα πλαίσια της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, οι πιέσεις σε πολιτικό επίπεδο, ιδίως για μια χώρα που δεν συμμετέχει στη ζώνη του ευρώ (περίπτωση στην οποία δεν προνοείται η επιβολή χρηματικών κυρώσεων), ενδέχεται να συνεπάγονται πιο οδυνηρό τίμημα για τη χώρα από την επιβολή χρηματικών κυρώσεων. Επιπλέον, η συναλλαγματική πολιτική της σταθερής ισοτιμίας που παραδοσιακά ακολουθεί η Κύπρος, σε ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων, εξυπακούει από μόνη της δημοσιονομική πειθαρχία, ανεξάρτητα από τις απαιτήσεις της ΕΕ. Σε διαφορετική περίπτωση θα κινδύνευε η σταθερότητα της λίρας.
- Οι επιπτώσεις στο γενικό επίπεδο των τιμών που θα μπορούσαν να αποδοθούν στη μετάβαση στο νέο νόμισμα αναμένεται να είναι αμελητέες. Η υιοθέτηση του ευρώ από τις δώδεκα υφιστάμενες χώρες μέλη της ζώνης του ευρώ είχε ελάχιστη αυξητική επίδραση στο ρυθμό πληθωρισμού της ευρωζώνης. Συγκεκριμένα, η επίδραση αυτή υπολογίστηκε από τη Στατιστική Υπηρεσία της ΕΕ (Eurostat) ότι ήταν μεταξύ του 0,1% και 0,3%. Η εμπειρία των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ κατέδειξε, ωστόσο, την ύπαρξη κάποιου προβλήματος υπερβολικών αυξήσεων κατά την μετατροπή των αξιών σε ορισμένα είδη καθημερινής χρήσης, ιδιαίτερα στις χώρες εκείνες

όπου δεν λήφθηκαν τα κατάλληλα αποτρεπτικά μέτρα. Λόγω του προβλήματος αυτού δημιουργήθηκε η λανθασμένη αντίληψη στο κοινό περί σημαντικών αυξήσεων στο γενικό επίπεδο των τιμών. Στην περίπτωση της Κύπρου, ο κίνδυνος αυτός μετριάζεται σημαντικά από το γεγονός ότι η αξία της κυπριακής λίρας είναι πιο μεγάλη από το ευρώ (£1 = 1,7086 ευρώ). Επίσης, το γεγονός ότι οι Κύπριοι πολίτες είναι εξοικειωμένοι με το ευρώ αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για την εμφάνιση αυτού του προβλήματος. Επιπλέον, οι κυπριακές αρχές, έχοντας υπόψη και την εμπειρία άλλων χωρών, επεξεργάζονται από τώρα μέτρα για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου αύξησης των τιμών. Μεταξύ των μέτρων αυτών είναι η διπλή αναγραφή τιμών μερικούς μήνες πριν και μερικούς μήνες μετά την εισαγωγή του ευρώ, η δημιουργία επιτροπής παρακολούθησης της μετατροπής των τιμών καθώς και η εφαρμογή κώδικα σταθερότητας τιμών.²⁶

ΠΗΓΕΣ:

www.euro.cy

www.politis-news.com

www.mof.gov.cy

²⁶ «Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ»

15. Η Κύπρος στο Ευρώ- Απολογισμός από την Υιοθέτηση του Ευρώ

Η ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ ήταν ομαλή και χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Υπήρξαν βεβαίως κρούσματα στρογγυλοποίησης των τιμών τα οποία διαχειρίστηκε η κυπριακή κυβέρνηση με την τακτική name and shame. Τουτέστιν, ζητούσε από τους καταναλωτές και τα οργανωμένα σύνολα να κατονομάζουν τις επιχειρήσεις που πρωταγωνιστούσαν σε κρούσματα αισχροκέρδειας. Η απόσυρση της λίρας έγινε σε εντυπωσιακά μικρό χρονικό διάστημα. Αντίθετα, οι Κύπριοι κράτησαν κέρματα, ίσως ως ενθύμιο. Συγκεκριμένα, μερικούς μήνες μετά την ένταξη στη ζώνη του ευρώ, με ευρώ ανταλλάχθηκαν λιγότερα από τα μισά κέρματα της λίρας, γύρω στα £20 εκατ., που βρίσκονταν σε κυκλοφορία. Η χώρα εισέπραξε 3,1 εκατ. ευρώ από την πώληση του μετάλλου

Βεβαίως, όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία για την εισαγωγή του ευρώ, η απόσυρση κερμάτων της κυπριακής λίρας θα συνεχιστεί μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2009. Για την ακρίβεια, μέχρι το τέλος του 2009 οι πολίτες θα έχουν την ευκαιρία να ανταλλάξουν τα κέρματα της λίρας που έχουν στην κατοχή τους με ευρώ στην Κεντρική Τράπεζα, ενώ μέχρι το τέλος Ιουνίου 2008 μπορούν να το πράξουν και σε όλες τις εμπορικές τράπεζες και συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα χωρίς οποιαδήποτε χρέωση.

Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα, μέχρι σήμερα έχει αποσυρθεί ποσό περίπου £20,8 εκατ. σε κέρματα, από το συνολικό ποσό των £44,7 εκ. που ευρίσκεται σε κυκλοφορία. Παραμένουν ακόμη σε κυκλοφορία κέρματα αξίας £24,0 εκατ.

Τα κέρματα, τα οποία σταδιακά αποσύρονται ακόμη από την αγορά, ακυρώνονται μέσω ειδικής επεξεργασίας η οποία ουσιαστικά αλλοιώνει και τις δύο τους όψεις ώστε να μην μπορούν να ανταλλάγουν στις τράπεζες μετά την απόσυρση. Από το συνολικό ποσό που έχει αποσυρθεί από την κυκλοφορία, £19,5 εκατ. περίπου έχει καταστραφεί. Αυτά φορτώθηκαν και στάλθηκαν ως μέταλλο σε εταιρεία που τα αγόρασε μετά από δημόσιο διαγωνισμό. Η Κύπρος εισέπραξε μέχρι σήμερα 3,1 εκατομμύρια ευρώ από την πώληση των κερμάτων της λίρας.

Έφυγαν £500 εκατ.

Η απόσυρση των τραπεζογραμμάτων (ή χαρτονομισμάτων) της κυπριακής λίρας θα συνεχιστεί μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2017. Μέχρι την 30ή Ιουνίου 2008 οι πολίτες θα μπορούν χωρίς χρέωση να τα ανταλλάσσουν με ευρώ στις τράπεζες και τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα, ενώ μετά και μέχρι το τέλος του 2017 στην Κεντρική Τράπεζα.

Μέχρι σήμερα, έχουν αποσυρθεί από την κυκλοφορία τραπεζογραμμάτια αξίας περίπου £502,5 εκατ. ενώ παραμένουν στην κυκλοφορία τραπεζογραμμάτια αξίας £81,2 εκ. Ο έλεγχος και η καταστροφή της κυπριακής λίρας άρχισε μετά την εισαγωγή του ευρώ και μέχρι σήμερα έχει καταστραφεί περίπου το 46% της συνολικής αξίας που αποσύρθηκε, ενώ παραμένουν για έλεγχο και καταστροφή τραπεζογραμμάτια αξίας περίπου £360 εκ.

Τα χαρτονομίσματα που αποσύρονται συγκεντρώνονται στο κέντρο κερμάτων και κατατεμαχίζονται με τη βοήθεια ειδικών μηχανών. Πριν καταστραφούν, περνούν από διαδικασία ελέγχου και επαλήθευσης της αυθεντικότητάς τους, ενώ στη συνέχεια διαχωρίζονται στη βάση της αξίας τους.

Περί διπλής αναγραφής

Η υποχρέωση για διπλή αναγραφή ισχύει μέχρι την 31η Αυγούστου 2009. Η μη συμμόρφωση με τον περί της Υιοθέτησης του Ευρώ Νόμο συνιστά ποινικό αδίκημα και τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι 170.000 ευρώ.

Ευρώ και στην τ/κ πλευρά

Παρόλο που η εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου στη βόρεια πλευρά της Κύπρου έχει ανασταλεί μέχρι την λύση του Κυπριακού, λόγω της διάνοιξης των οδοφραγμάτων, της επαφής και των συναλλαγών μεταξύ των απλών πολιτών και οι Τουρκοκύπριοι μπήκαν σε ευρωπαϊκούς ρυθμούς. Μάλιστα, έχει δημιουργηθεί άτυπα ένα καθεστώς συναλλαγών με κοινό νόμισμα. Από το 2003 οπότε άνοιξαν τα οδοφράγματα μέχρι τον Ιανουάριο του 2008 οι συναλλαγές ανάμεσα στους ανθρώπους των δύο πλευρών γίνονταν σε λίρες, ενώ από τον Ιανουάριο και μετά, στη ζωή Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων μπήκε για τα καλά το ευρώ. Μολονότι οι Τουρκοκύπριοι έχουν ως επίσημο νόμισμα την τουρκική λίρα, εντούτοις προσαρμόστηκαν μετά την 1^η Ιανουαρίου 2008 στη νέα τάξη πραγμάτων. Όπως και οι Ελληνοκύπριοι, οι Τουρκοκύπριοι έσπευσαν στις τράπεζες για να αλλάξουν τις κυπριακές λίρες με ευρώ, ενώ το ευρώ μπήκε στη ζωή τους όπως και για τους υπόλοιπους Κυπρίους από την 1^η Ιανουαρίου 2008. Οι περισσότερες συναλλαγές στα κατεχόμενα, όπως και στις ελεύθερες περιοχές πραγματοποιούνται με ευρώ, χωρίς βεβαίως να έχει αποσυρθεί (σε ό,τι αφορά τις συναλλαγές μεταξύ Τουρκοκυπρίων) η τουρκική λίρα.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Με βάση τα διάφορα στοιχεία που υπήρξαν η μετάβαση από την λίρα στο ευρώ στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία χωρίς να παρουσιαστούν ιδιαίτερα προβλήματα, με τους Κυπρίους να υποδέχονται θερμά το νέο νόμισμα.

Έρευνα Γνώμης - ευρώ

Ένας στους δέκα παρατήρησε προσωπικά στρογγυλοποιήσεις προς τα **κάτω**, ιδίως σε υπεραγορές, περίπτερα, φούρνους και καταστήματα

65% παρατήρησαν προσωπικά στρογγυλοποιήσεις προς τα **πάνω**, ιδίως σε υπεραγορές, φούρνους, περίπτερα, κουρεία-κομμωτήρια και καντίνες

Το 96% των πιο πάνω δεν αντέδρασαν καθόλου στις στρογγυλοποιήσεις.
Πλήρωσαν το επιπλέον ποσό

Οκτώ στους δέκα ελέγχουν τα ρέστα τους

Οκτώ στους δέκα έχουν συνηθίσει το νέο νόμισμα

Το 57% γνωρίζουν καλά τα χαρακτηριστικά ασφαλείας των χαρτονομισμάτων ευρώ. 34% ελέγχουν τα χαρτονομίσματα που παίρνουν

Πέντε στους δέκα σκέφτονται ακόμα σε λίρες

86% γνωρίζουν την ύπαρξη τουρκικών κερμάτων που μοιάζουν με ευρώ. Στο **4%** έτυχε να πάρει τέτοια κέρματα για ευρώ

Οι αντιλήψεις για τις επιπτώσεις του ευρώ έχουν μεταβληθεί σημαντικά προς το θετικότερο. 55% πιστεύουν ότι η εισαγωγή του ευρώ θα επηρεάσει την οικονομία θετικά και 57% ότι θα επηρεάσει τους ίδιους θετικά. Οι αρνητικές απόψεις είναι 32% και 29% αντίστοιχα, αισθητά πιο χαμηλά από ότι ήταν πριν την εισαγωγή του ευρώ

Εξελίξεις τιμών πριν - μετά το ευρώ

- **Ιανουάριος 2008** (Στοιχεία από έρευνα Συνδέσμου Καταναλωτών):
 - ✓ Αύξηση αριθμού ευαίσθητων προϊόντων των οποίων **αυξήθηκε** η τιμή τους σε σχέση με Δεκέμβριο
 - ✓ Αύξηση αριθμού ευαίσθητων προϊόντων που **μειώθηκαν** οι τιμές τους (από 5,5% που ήταν μέχρι τον Δεκέμβριο στο 14,1%)

Οι αυξήσεις σε κάποια από τα ευαίσθητα προϊόντα εξηγούνται από τις αυξήσεις στις τιμές του πετρελαίου και των σιτηρών και δεν σχετίζονται με την προς τα πάνω στρογγυλοποίηση τιμών

Υπέρμετρες αυξήσεις τιμών παρουσιάστηκαν κυρίως σε:

- Σουβλάκι
- Κουρεία - κομμωτήρια
- Ιδιωτικοί χώροι στάθμευσης
- Ενοικιάσεις ταινιών (dvd)
- Ιατροί
- Κινηματογράφοι
- Καφεστιατόρια

-Γεγονός: Αύξηση πληθωρισμού κυρίως λόγω εξωγενών παραγόντων (σιτηρά-πετρέλαιο)

-Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή για το 2007: 2.2%- συγκρίνεται πολύ θετικά με άλλες χώρες της Ε.Ε που έχουν ήδη υιοθετήσει το ευρώ²⁷

www.politis-news.com

www.phileleftheros.com

www.simerini.com.cy

www.euro.cy

²⁷ Κύπρος-υιοθέτηση του ευρώ Απολογισμός

Ημερομηνίες σταθμοί

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΓΕΓΟΝΟΣ
29 Δεκεμβρίου 2004	Υιοθέτηση Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης από το Υπουργικό Συμβούλιο για την εισαγωγή του ευρώ
2 Μαΐου 2005	Συμμετοχή της κυπριακής λίρας στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II
2 Νοεμβρίου 2005	Υιοθέτηση από το Υπουργικό Συμβούλιο της 1 Ιανουαρίου 2008 ως στοχευόμενης ημερομηνίας για εισαγωγή του ευρώ
31 Μαΐου 2006	Επίσημη έναρξη της ενημερωτικής εκστρατείας για την υιοθέτηση του ευρώ
Ιούνιος 2006	Δημοσιοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη μετάβαση από την κυπριακή λίρα στο ευρώ
10 Ιουλίου 2007	Άρση της παρέκκλισης για ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ / Καθορισμός της αμετάκλητης ισοτιμίας για τη μετατροπή της κυπριακής λίρας σε ευρώ
1 Σεπτεμβρίου 2007 - 30 Σεπτεμβρίου 2008	Περίοδος υποχρεωτικής διπλής αναγραφής τιμών σε κυπριακές λίρες και ευρώ
1 Ιανουαρίου 2008	Εισαγωγή του ευρώ στην Κύπρο / Έναρξη περιόδου παράλληλης κυκλοφορίας κυπριακής λίρας και ευρώ
31 Ιανουαρίου 2008	Λήξη περιόδου παράλληλης κυκλοφορίας κυπριακής λίρας και ευρώ
30 Ιουνίου 2008	Λήξη περιόδου ανταλλαγής κυπριακής λίρας με ευρώ από εμπορικές τράπεζες και Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα, χωρίς χρέωση
31 Δεκεμβρίου 2009	Λήξη περιόδου ανταλλαγής κερμάτων κυπριακής λίρας με ευρώ από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου
31 Δεκεμβρίου 2017	Λήξη περιόδου ανταλλαγής τραπεζογραμμάτων κυπριακής λίρας με ευρώ από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου